

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**FARKLI SUÇ TÜRLERİNDEN CEZA ALMIŞ HÜKÜMLÜLERİN
ANTİSOSYAL DAVRANIŞ VE PSİKOPATİ EĞİLİMLERİ İLE SAVUNMA
MEKANİZMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aleyna ATASOY

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

TEMMUZ 2022

**T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**FARKLI SUÇ TÜRLERİNDEN CEZA ALMIŞ HÜKÜMLÜLERİN
ANTİSOSYAL DAVRANIŞ VE PSİKOPATİ EĞİLİMLERİ İLE SAVUNMA
MEKANİZMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Aleyna ATASOY
(191287011)**

Psikoloji Anabilim Dalı

Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Nurgül YAVUZER

TEMMUZ 202

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı (191287011) numaralı öğrencisi Aleyna ATASOY'un 'Farklı Suç Türlerinden Ceza Almış Hükümlülerin Antisosyal Davranış ve Psikopati Eğilimleri ile Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' isimli tez çalışması 26/07/2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından *Oy birliği* ile Yüksek Lisans tezi olarak *Kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

- 1) **Tez Danışmanı:** Dr. Öğr. Üyesi Nurgül YAVUZER
- 2) **Jüri Üyesi:** Dr. Öğr. Üyesi Neşe SARUHAN
- 3) **Jüri Üyesi:** Dr. Öğr. Gör. Gizem CESUR

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum ‘Farklı Suç Türlerinden Ceza Almış Hükümlülerin Antisosyal Davranış ve Psikopati Eğilimleri ile Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’ adlı çalışmamın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar olan bütün süreçlerinde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla beyan ederim. (26/07/2022)

Aleyna ATASOY

**Hem gebeliğimde hem dñnyaya geldikten sonra uyumla tez sürecime eşlik eden,
Enerjimi ve dolup taşan sevgimi tamamen ona sunmayı heyecanla beklediğim
Ve onun da beni sabırla beklediğini bildiğim canım oğlum, bebeğim Yaman'a...**

ÖNSÖZ

Öncelikle tez çalışmamı yazarken en ihtiyacım olduğu anda kıymetli önerileri ile bana yol gösteren, her türlü soruma hemen geri dönüşler sağlayan, anlayışı ile destek olan saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Nurgül YAVUZER'e sonsuz şükranlarımı sunarım. Ayrıca yüksek lisans eğitimimde pek çok şey öğrenmemi sağlayan değerli hocalarıma ve eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Çalışmamın verilerinin toplanmasında desteklerini esirgemeyen mesai arkadaşlarım infaz ve koruma memuru Ramazan AKAR ve Mutlu Yılmaz'a; lise sıralarını paylaştığım eskimeyen dostum infaz ve koruma baş memuru Ömer Meriç SEİS'e,

Tez sürecimin başından beri fikir alışverişi yaptığım, tecrübelerini paylaşmaktan çekinmeyen sevgili mesai arkadaşlarım Nöropsikolog Ceyda ERGİN KOÇAK, Psk. Munira ERTEN ve Klinik Psk. Nebahat MERT'e,

Desteklerini sürekli hissettiğim canım arkadaşlarım, meslektaşlarım Psk. Ezgi GÜNDÜZ, Klinik Psk. Hilal BEŞİKÇİ, Psk. Nurbanu İLHAN ve Psk. Sena DİNLER'e,

En zorlandığım anlarda çalışmamı tamamlayabileceğime olan inancı ile bana moral kaynağı olan, akademik deneyimini içtenlikle paylaşan, cezaevi psikologluğunu ondan öğrendiğim ve fikirlerine sonsuz güvendiğim çok sevgili meslektaşım, arkadaşım Psk. Dr. Fatma İrem DEĞERLİ'ye,

Mecazi anlamda değil, gerçek anlamda tezimi bitirebilmem için bana alan açan, her nazımı çeken, her zaman yanımda olacaklarını bildiğim, en büyük şansım olan ailem; annem Arzu Emine TÜRKOĞLU, kardeşim Sena TÜRKOĞLU, babam Hasan TÜRKOĞLU ve küçük kardeşim Yiğit TÜRKOĞLU'na,

Tez çalışmamı sürdürürken türlü ruh hallerime şahit olan, her anlamda desteğini esirgemeyen, motivasyona ihtiyacım olduğunu benden iyi sezerek yaptığı konuşmalar ile beni toparlayan, seven, sakinleştiren eşim Mert ATASOY'a çok teşekkür ederim.

Temmuz 2022

Aleyna ATASOY

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
ÇİZELGE LİSTESİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi	4
1.2. Araştırma Soruları ve Hipotezleri	5
1.3 Araştırmanın Modeli	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1 Suç Kavramı.....	7
2.1.1 Suçun tarihsel gelişimi	7
2.1.2 Suçun nedenlerine yönelik yaklaşımlar	9
2.1.2.1 Biyolojik teoriler	9
2.1.2.2 Sosyolojik teoriler	11
2.1.2.3 Psikolojik teoriler	12
2.1.2.4 Psikososyolojik teoriler	14
2.1.3 Suç türleri	15
2.1.3.1 Cana karşı suçlar	15
2.1.3.2 Mala karşı suçlar	17
2.1.3.3 Cinsel suçlar	18
2.2. Antisosyalite ve Psikopati.....	19
2.2.1 Kişilik bozukluğu.....	19
2.2.2 Antisosyalite	20
2.2.2.1 Antisosyal davranış	20
2.2.2.2 Antisosyal kişilik bozukluğu.....	20
2.2.3 Psikopati	23
2.2.4 Askb ve psikopati arasındaki ilişki	27
2.3 Savunma Mekanizmaları	28
2.3.1 Savunma mekanizmaları tanımı	28
2.3.2 Savunma mekanizmaları genel bilgiler.....	29
2.3.3 Savunma mekanizmalarının sınıflandırılması	32
2.3.2.1 İmmatür savunmalar	34
2.3.2.2 Nevrotik savunmalar	36
2.3.2.3 Matür savunmalar.....	37
3. YÖNTEM	39
3.1 Evren ve Örneklem.....	39
3.2 Veri Toplama Süreci ve Araçları	39
3.2.1 Antisosyal davranış ölçeği	39
3.2.2 Levenson öz bildirim psikopati ölçeği.....	40

3.2.3 Savunma biçimleri testi-40.....	40
4. BULGULAR.....	42
4.1 Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin İstatistikler	42
4.2 Antisosyal Davranış Ölçeği, Levenson Psikopati Ölçeği ve Savunma Biçimlerine Ait Tanımlayıcı Bulgular.....	42
4.3 Kullanılan Ölçek ve Alt Boyutları İçin Normallik Varsayımının İncelenmesi	43
4.4 Kullanılan Ölçekler İçin İç Tutarlılık Güvenirlik Katsayıları.....	44
4.5 ADÖ, LPÖ ve SBT-40 Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi	44
4.6 Yaş Değişkeni ile ADÖ, LPÖ ve SBT-40 Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi.....	45
4.7 Suç Türüne Göre ADÖ, LPÖ ve SBT-40 Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi.....	47
4.8 Antisosyal Davranış Eğiliminin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	49
4.9 Psikopati Eğiliminin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları.....	49
4.10 İmmatür Savunma Biçimi Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları.....	50
4.11 Nevrotik Savunma Biçimi Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları.....	51
4.12 Matür Savunma Biçimi Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları	51
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	53
6. SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER.....	61
KAYNAKLAR.....	62
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ	82

KISALTMALAR

A-k	: Alt Kùltür
Akt	: Aktaran
Ark	: Arkadaşları
Ask	: Antisozyal Kişilik
Askb	: Antisozyal Kişilik Bozukluğu
APA	: Amerikan Psikiyatri Derneği
ADÖ	: Antisozyal Davranış Ölçeği
LPÖ	: Levenson Psikopati Ölçeği
SBT	: Savunma Biçimleri Testi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: Katılımcıların sosyodemografik özelliklere göre dağılımı.....	42
Çizelge 4.2: Ölçeklerin toplam ve alt boyut puanlarının betimleyici bulguları.....	43
Çizelge 4.3: Ölçek ve alt boyutları için normallik varsayımının incelenmesi.....	44
Çizelge 4.4: Kullanılan ölçekler için iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları	44
Çizelge 4.5: Ölçekler ve alt boyutları arası ilişkilerin incelenmesi.....	44
Çizelge 4.6: Antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile savunma biçimleri alt boyutlarının yaşa göre incelenmesi.....	46
Çizelge 4.7: Antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile savunma biçimleri alt boyutlarının suç türüne göre incelenmesi	48
Çizelge 4.8: Antisosyal davranış eğiliminin yordayıcılarının incelenmesi	49
Çizelge 4.9: Psikopati eğiliminin yordayıcılarının incelenmesi	50
Çizelge 4.10: İmmatür savunma biçimlerinin yordayıcılarının incelenmesi.....	50
Çizelge 4.11: İmmatür savunma biçimlerinin yordayıcılarının incelenmesi.....	51
Çizelge 4.12: Matür savunma biçimlerinin yordayıcılarının incelenmesi.....	51

FARKLI SUÇ TÜRLERİNDEN CEZA ALMIŞ HÜKÜMLÜLERİN ANTİSOSYAL DAVRANIŞ VE PSİKOPATI EĞİLİMLERİ İLE SAVUNMA MEKANİZMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı hükümlü olarak ceza infaz kurumlarında barınan bireylerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimleri ile kullandıkları ego savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi, bunların cana yönelik olan adam öldürme, öldürmeye teşebbüs ve mala yönelik olan, hırsızlık, gasp, yağma, dolandırıcılık ile cinsel suç türlerine göre nasıl farklılaştığını tespit etmektir.

Antisosyalite ve psikopati uzun yıllardır araştırılan, bazı araştırmacılar tarafından birbirinin yapısına dahil edilmesine rağmen aslında farklı yapılar olduğuyla ilgili de çok sayıda araştırma olan kavramlardır. Antisosyal davranış bilinçli olarak bir başkasına, hayvana ya da nesneye zarar vermek olarak tanımlanır. Antisosyal davranış eğilimi gösteren bireyler yasalara karşı gelme, asabiyet, dürtüsellik gibi uyumsuz belirtiler ile karakterizedir. Psikopati eğiliminde de benzer belirtiler olmakla beraber daha çok duygusal ve kişilerarası süreçlerle belirgindir. Antisosyal davranış eğiliminde olanlara göre daha girişken, sosyal, ikna edici ve daha az dürtüselidirler. Ancak her psikopati eğilimi olan antisosyal davranış sergilemekte iken her antisosyal davranış sergileyen bireyler psikopati eğilimi göstermezler. Çalışmamızda tedavi ekibine zorluk çıkaran tutumlarda bulunan bu bireylerin savunma mekanizmalarını hangi düzeyde kullandıklarını inceleyerek uygun psikopatolojik müdahaleler geliştirilmesine katkı sağlaması hedeflenmiştir. Ayrıca suç türlerine göre nasıl farklılaştığı da incelenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda İstanbul ili içindeki bir Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barınan 288 hükümlü bu çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Demografik Bilgi Formu, Antisosyal Davranış Ölçeği (ADÖ), Levenson Özbildirim Psikopati Ölçeği (LPÖ) ve Savunma Biçimleri Testi-40 (SBT-40) kullanılmıştır. Ölçekler hükümlülere araştırmacı tarafından kalem kâğıt testi şeklinde uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizi için korelasyon analizi, ilişkisiz örneklem t-testi, varyans analizi, post hoc ve çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre antisosyal davranış eğilimi ile psikopati arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Antisosyal davranış eğilimi ile immatür savunma mekanizmaları arasında orta düzeyde, nevrotik savunma mekanizmaları arasında zayıf düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Psikopati eğilimi ile immatür savunma mekanizmaları arasında orta düzeyde, matür savunma mekanizmaları ile negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Psikopati eğiliminin suç türüne göre farklılaştığı bulunmuş olup, mala karşı işlenen suçlarda daha çok olduğu görülmüştür. Ayrıca 31-39 yaş aralığında olan hükümlülerde antisosyal davranış eğilimi ile immatür savunma kullanımının daha fazla olduğu bulunmuştur.

Araştırma sonuçları ve araştırma problemleri, literatürde yer alan çalışmalara ve kuramlara göre tartışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarının önceki literatür ile desteklendiği görölmüştür. Bu bağlamda araştırmamızın suçlularla çalışan klinisyenlere katkı sağlayacağı, bu alanda yapılan diğer çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Suç, Antisosyal davranış, Psikopati, Savunma mekanizmaları*

**INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN ANTISOCIAL
BEHAVIORS AND PSYCHOPATHIC TENDENCIES AND DEFENSE
MECHANISMS THOSE SENTENCED OF DIFFERENT TYPES OF
CRIMES**

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between antisocial behavior and psychopathy tendencies and ego defense mechanisms those lives in closed penitentiary institution and determining how they are differentiated in crimes of homicides attempted on life, homicidal attempt, serious acquisitive crime, plundering, fraud, and sex crime.

Antisociality and psychopathy are concepts that have been researched for many years, and although they are included in the structure of each other by some researchers, there are much research on the fact that they are different structures. Antisocial behavior is defined as deliberately harming another person, animal, or object. Individuals who tend to antisocial behavior are characterized by maladaptive symptoms such as breaking the law, irritability, and impulsivity. Although psychopathy has similar symptoms, it is more related to emotional and interpersonal processes. They are more sociable, persuasive and less impulsive than those who tend to antisocial behavior. However, even those have psychopathy tendency show antisocial behavior, those have antisocial tendency may not have psychopathy tendency. In our study, it is aimed to contribute to the development of appropriate psychopathological interventions by examining the level of use of defense mechanisms of those have attitudes that cause difficulties for the treatment team. In addition, how it is differentiated according to the types of crime is also examined.

With this goal in mind, 288 convicts those in Umraniye E Type Closed Penitentiary Institution constitute the sample of this study. Demographic Information Form, Antisocial Behavior Scale (ADS), Levenson Self-Report Psychopathy Scale (LPÖ) and Defense Styles Test-40 (SBT-40) were used as data collection tools in the study. The scales were applied to the convicts by the researcher in the form of a pencil and paper test. Correlation analysis, unrelated samples t-test, analysis of variance and multiple regression analysis were performed for the analysis of research data.

According to the results of the research, a significant relationship was found between antisocial behavior and psychopathy. A moderate correlation was found between antisocial behavior tendency and immature defense mechanisms, and a weak correlation between neurotic defense mechanisms. There was a moderate relationship between psychopathy tendency and immature defense mechanisms, and a weak negative correlation with mature defense mechanisms. It was found that the tendency of psychopathy differed according to the type of crime, and it was seen that it was more common in serious acquisitive crime. In addition, it was found that antisocial

behavior tendency and immature defense use were more common in convicts aged 31-39.

Research results and research problems are discussed according to the studies and theories in the literature. The results of the study were found to be supported by the previous literature. In this context, it is thought that our research will contribute to clinicians working with criminals and will shed light on other studies in this field.

Keywords: *Crime, Antisocial behavior, Psychopathy, Defense mechanisms*

1. GİRİŞ

Bireylerin bir arada güvenli bir şekilde yaşayabilmesi, insanlığın devam edebilmesi için toplumsal düzenin ve kuralların varlığı önem taşımaktadır. Bu düzen, insanlık tarihinden beri tüm toplumlarda istemli ya da istemsiz olarak varlığını devam ettirmiştir. Öte yandan toplumların beklentilerinden ya da koydukları kurallardan farklı şekilde davranmak da bahsettiğimiz bu düzenin içinde her daim yer edinmiştir. Normlardan sapma olarak da adlandırılan bu davranışlar geçmişten beri suç olarak tanımlanmaktadır. Kamusal düzenin çıkarlarına ters olan herhangi bir davranış suçtur, toplumdaki hukuk ve ahlaki düzeni bozduğu için yasalar tarafından yasaklanmış eylemlerdir (Bilgiç, 2014). Ortada var olan suç eylemini gerçekleştiren kişiler de suçludur.

Suç ve suçlu her zaman ilgi çeken ve merak uyandıran, insanlık tarihi kadar eski konulardır. Mitolojik ve dini metinler incelendiğinde Âdem ile Havva'nın oğlu olan Habil ile Kabil kıssasının ilk suç ve suçluluk kavramlarını oluşturduğu bilinmektedir (Erten, 2014). Platon suçu hastalık olarak tanımlamış, Aristoteles suçluluğun nedenini yoksulluk gibi toplumsal bağlamda açıklamış, Hippocrates ise toplumsal koşulların yanı sıra kişilik ve beden yapısı ile suç ilişkisini inceleyerek bir tipoloji oluşturmuştur. Orta çağda suçun şeytani ve kötü ruhların etkisi ile gerçekleştirilen bir eylem olduğu üzerinde durulmuştur (Yavuzer, 2009). 17. ve 18. yüzyıllarda suç ve suçluluk daha çok ahlaki bir konu olarak ele alınmıştır. Suç davranışının nedenleri bireysel farklılıklar olarak görülmüş, suçlu insanların bir şekilde diğerlerinden farklı olduğu üzerinde durulmuştur. Zaman içinde toplumsal yapı ve koşulların da etkili olduğu, suç davranışının sosyal grupların karşılıklı etkileşimleri ile öğrenildiği savunulmuştur. Çağdaş teorilere göre ise biyopsikososyal model baz alınmış ve genetiğin, çevrenin, kişilik yapılarının çok yönlü etkileri üzerinde durulmuştur (Sokullu, 2011).

Suç eylemlerinin karşılığı olarak geçmişten günümüze dek yaptırımlar uygulanmıştır. Bu yaptırımlar ceza olarak karşımıza çıkmaktadır ve suçun olduğu yerde ceza da kaçınılmaz olmuştur. Ceza modern toplumlardan önce tarihsel dönemlerde sürgün, dışlanma, ölüm, işkence gibi çeşitli şekillerde görülmüştür. Yukarıda bahsettiğimiz

Habil ile Kabil kıssasında da görüldüğü gibi ilk suçu işleyen ve ilk suçlu olarak kabul edilen Kabil'in cezası da yaşadığı yeri terk etmesi olmuştur. Hatta ceza sadece insan topluluklarında değil, hayvan topluluklarında bile vardır. Gerçekten de bazı hayvanlar iş birliği davranışını sürdürmek için, grup çıkarlarını ihlal eden diğer üyeleri dışlayarak cezalandırmışlardır (Mirit, 2005). Modern toplumlarda ise norm dışı davranışları cezalandırmak için uygulanan cezaların yasalara dayalı olması gerekmektedir. Suç işlediği yargısal bir karar ile kesinleşmiş olan bireyler, yaptıkları bu suçun karşılığı olarak bazı yoksunluklara maruz bırakılır. Suç oluşturan davranışa karşılık devlet, failerin çeşitli hak ve yararlarına tepki gösterir (Öztürk ve Erdem, 2006). Bu tepki ülkemizde geçerli olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre hapis cezası ya da adli para cezası olarak karşımıza çıkar. Hapis cezası, bir kişinin işlediği suçtan dolayı devlet kontrolünde özgürlüğünün kısıtlanması suretiyle infaz edilen ceza şeklidir (Bilgiç, 2014).

TCK'ya göre hapis cezası gerektiren suç türleri çok genel olarak insanlığa karşı suçlar, kişilere karşı suçlar ve topluma karşı suçlar olarak 3 ana başlıkta kanunlaştırılmıştır. Ülkemizde en yaygın olarak işlenen suçların başında kişilere karşı suçlardan olan, hayata ve vücut dokunulmazlığına karşı, cinsel dokunulmazlığa karşı ve malvarlığına karşı işlenen suçlar gelmektedir. Bu bağlamda bir suçlunun hırsız, katil ya da tecavüzcü olmasının bireyler ile toplumun geneli üzerinde yarattığı etkinin farklı olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bu farklılık suçluların psikolojik, çevresel, genetik faktörlerine göre de değişmektedir. Örneğin yapılan bir çalışmada hayata karşı olan adam öldürme suçlarını işlemiş kişilerin, mala karşı suç işlemiş olanlara göre duygusal süreçlerinin daha baskın olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada mala karşı suç işleyenlerin ise diğerlerine göre zihinsel süreçlerinin ön planda olduğu izlenmiştir (İşbakan, 2011). Bu çalışmada da hükümlülerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile savunma mekanizmaları arasındaki ilişki incelenerek, çeşitli suç türlerine göre nasıl farklılaşacağı araştırılacaktır.

Askb DSM-V'te tekrarlayıcı şekilde yasalara karşı gelme, yalancılık, sahtekârlık, dürtüsellik, asabiyet ve saldırganlık, başkalarına karşı pervasızca saygısızlık, güvenilmez çalışmalar ve pişmanlık ve vicdan yoksunluğu ile kendini gösteren davranışlar olarak ifade edilmiştir. Ceza infaz kurumlarında barınan hükümlülerin de %75 gibi büyük bir çoğunluğu askb tanısı almaktadır (Engeler, 2005). Dolayısıyla suç ve suçlular ile ilgili yürütülen psikolojik araştırmalarda antisosyaliteyi ele

almamak mümkün değildir. Öte yandan her antisosyal birey suçlu olmadığı gibi, her suçlu da antisosyal değildir.

Psikopati DSM'nin antisosyal kişilik bozukluğu tanısından çok daha önceye dayanmaktadır ve kavramı ilk olarak Fransız hekim Philippe Pinel (1801-1962) 'hezeyansız delilik' olarak dile getirmiştir. Robert Hare, antisosyallik ve psikopatinin arasında önemli farklılıklar olmasına rağmen, alanda çalışan uzmanlar tarafından sıklıkla karıştırıldığını söylemektedir. Psikopatik kişiler tüm antisosyal kişilik bozukluğu kriterlerini karşılarlar ancak her antisosyal kişilik bozukluğu ya da antisosyal davranış sergileyen kişiler psikopati kriterlerini taşımazlar (Hare, 1998). Askb gözlemlenebilir ve davranışsal belirtilerle karakterize iken psikopati daha çok kişilerin duygu ve düşüncelerine odaklanılarak açıklanmaya çalışılır.

Hem askb hem psikopati tanımlanmaya başlandığı ilk yıllardan beri tartışmalı belirti kriterlerine ve taksonomiye sahiptir. Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında antisosyalite ve psikopatinin halen birbirinin yapısına dahil edildiği, terim olarak birbirinin yerine kullanıldığı durumlar görülmekle birlikte ayırıcı belirtilere yönelik çalışmalar da mevcuttur. Bu nedenle daha çok çalışılmanın yapılması gerektiği düşünülmektedir. Öte yandan temel motivasyonları ve kişilik örüntüleri düşünüldüğünde bu iki kavramın iç içe olduğu açıkça görülmektedir.

Benliğin savunma mekanizmaları, psikanalitik ekolün yapıtaşlarından. Ruhsal aygıtın kaygı verici duygulanımlara karşı dengeyi sağlamaya çalışması, psikolojik sağlığını koruması için kullandığı yöntemlerdir. Freud (1894) konuyla ilgili ilk çalışmalarını, bastırma terimini kullanmadan önce, savunma psikonevrozları konulu araştırmasında ortaya atmıştır ve benin acı veren ya da katlanılamayan fantezilere karşı direnmesi anlamında kullanmıştır (Freud, 1937). Savunma mekanizmaları Sigmund ve Anna Freud'dan sonra da genişletilmiş ve sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Tanımlanan 3 temel savunma mekanizması grubu vardır. Bunlar immatür, nevrotik ve matür savunmalardır (Yılmaz ve ark., 2007).

Savunma mekanizmalarının kullanımı ruhsal bozuklukların oluşumunda önemli rol oynar. Bu bağlamda antisosyal kişilik bozukluğuna sahip kişilerin ve normal insanların kullandığı savunma mekanizmalarının araştırıldığı çalışmalar mevcuttur. Literatüre bakıldığında antisosyal kişiliğe sahip olan bireylerin vicdan yoksunu ve savunma mekanizması fakiri olduğu pek çok kez ortaya atılmıştır. Kernberg, askb olan bireylerin sıklıkla immatür savunmaları kullandığını belirtmiştir (Tunç, 2018).

Suçluların kullandığı savunma mekanizmalarına göre yapılan çeşitli çalışmalar da mevcuttur fakat suç türlerine göre değişkenlik gösterip göstermediğiyle ilgili çalışma yoktur. Bu çalışmada literatür ve kuramsal yaklaşım çerçevesinde hükümlülerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimleri ile savunma mekanizmaları kullanımının ilişkisi incelenecek olup, suç türlerine göre değişkenlik gösterip göstermediği araştırılacaktır. İlerleyen bölümlerde kavramların psikoloji literatüründeki konumlarına detaylı bir şekilde yer verilecektir.

1.1 Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

Hükümlü olarak ceza infaz kurumlarında barınan bireylerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimleri ile kullandıkları ego savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi, bunların cana yönelik olan adam öldürme, öldürmeye teşebbüs ve mala yönelik olan, hırsızlık, gasp, yağma, dolandırıcılık ile cinsel suç türlerine göre nasıl farklılaştığı bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Sosyolojik, psikolojik, kriminolojik, hukuksal ve ekonomik boyutları olan suç davranışı, insanlığın varoluşundan beri toplumların baş etmek zorunda kaldığı en önemli sosyal problemlerden olmuştur (Havaçeliği ve Şaşman, 2019). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) yayımladığı verilere göre hükümlü/tutuklu sayısının 1998 yılından 2008 yılına kadar dalgalanmalar gösterdiği, 2008 yılından sonra bu sayının her geçen yıl arttığı görülmüştür. 2018 yılında bir önceki yıla göre %14, 2019 yılında da 2018'e göre %10,1 artış olduğu ve hükümlü/tutuklu sayısının 291 bini aştığı anlaşılmaktadır (TÜİK, 2019).

Bu bağlamda, gün geçtikçe artan suç eylemlerinin faili olan suçluyu adli açıdan yargılamanın yanında topluma yeniden kazandırılmasını sağlayarak toplum yararına hizmet etmek ceza hukukunun esas amacını oluşturmaktadır. Bu amaca paralel olarak da alandaki multidisipliner çalışma ve araştırmalar artış göstererek iyileştirme faaliyetlerine destek olunmaktadır. Çünkü suçluların tekrar suç işleme olasılıklarını azaltmaya ve topluma kazandırılmalarına yönelik yapılan bütün çalışmalar toplum yararına olması açısından önem arz etmektedir.

Barlow, kişilerin birbirlerinden farklı suç eğilimleri vardır der ve araştırma yapılırken yalnızca suçun unsurlarının bir araya gelmesinin yeterli olmayacağını savunur (Türkçapar, 2002). Bu nedenle alanda çalışan klinisyenlerin tanı ve tedavi ile uygun

müdahaleye karar verebilme aşamasında karşısındaki bireyi tüm yönleriyle anlayabilmesi, içsel dünyasına bakarak değerlendirmesi ve nesnel bir bakış açısı sergileyebilmesi önem taşımaktadır. Öte yandan kriminal popülasyon ile çalışan uzmanların sıklıkla karşılaştığı sorun, antisosyal ve psikopatik bireylerin sıklıkla yalan söylemesi, terapisti yanıltıcı tutumlar içinde olması, engellenme karşısındaki tepkileri, eyleme geçişleri gibi klinik görüşmeyi ve tedavi sürecini zorlaştıran tutumlarıdır. Alanda çalışan uzmanların çalıştıkları popülasyona uygun rehabilite yöntemleri geliştirmesine destek olmak, tanısının kolay ancak tedavisinin zor olduğu çalışmalar ile ortaya koyulmuş antisosyalite ve psikopati eğilimi olan bireylerin kullandığı savunma mekanizmalarını belirginleştirmek, uygun öngörüle bulunmalarına yardımcı olmak, bu kavramlarının netleşmesinde literatüre katkı sağlamak, farklı suçları işlemiş olmanın tüm bu kavramlar ile ilişkisi olup olmadığını incelemek bu çalışmanın amaçlarından olacaktır. Ek olarak bu çalışma ile insan davranışlarındaki sapmaları anlayabilmenin ve bilgilenmenin giderek artan suç eylemleri açısından farkındalık yaratacağını da temenni ediyoruz.

1.2. Araştırma Soruları ve Hipotezleri

S1) Antisosyal davranış eğilimi ile psikopati eğilimi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Antisosyal davranış eğilimi ile psikopati eğilimi arasında anlamlı ilişki vardır.

S2) Antisosyal davranış eğilimi ile savunma mekanizmaları alt boyutları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Antisosyal davranış eğilimi ile immatür ve nevrotik savunma biçimleri arasında anlamlı ilişki vardır.

S3) Psikopati eğilimi ile savunma mekanizmaları alt boyutları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Psikopati eğilimi ile immatür savunma mekanizmaları arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır.

S4) Suç türleri ile antisosyal davranış eğilimi, psikopati eğilimi ve savunma mekanizmaları düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Suç türleri ile antisosyal davranış eğilimi anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Suç türleri ile psikopati eğilimi anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Suç türleri ile kullanılan savunma mekanizmaları düzeyi anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

S5) Yaş değişkeni ile antisosyal davranış eğilimi, psikopati eğilimi ve savunma mekanizmaları düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Antisosyal davranış eğilimi yaşa göre farklılaşmaktadır.

Psikopati eğilimi yaşa göre farklılaşmaktadır

Kullanılan savunma mekanizmalarının düzeyleri yaşa göre farklılaşmaktadır.

S6) Antisosyal davranış eğilimi, psikopati eğilimi ve savunma mekanizmaları alt boyutlarının birbirleri üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

1.3 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma farklı suçları işlemiş erkek hükümlülerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimleri ile kullandıkları savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik ilişkiyel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Suç Kavramı

İnsanlar geçmiş yıllardan beri bir arada yaşayan, toplumsal yapıların çekirdeğini oluşturan, Aristo'ya göre sosyal olan varlıklardır. Öte yandan zaman zaman insanların kurmuş oldukları bu toplumsal yapı içinde gruba uygun olmayan davranışlarda buldukları hatta bunu davranış paterni haline getirdikleri gözlenmiştir. Topluma uygun olmayan davranışların sergilenmesi ile kurulmuş olan sistemden ve düzenden sapmalar meydana gelir. Bu sapmalar da suç olarak tanımlanmaktadır. TDK'ya göre suç, töre ve ahlak kurallarına aykırı davranış ile yasalara aykırı davranış, cürüm olarak iki farklı şekilde tanımlanmıştır. Hem yasal hem de ahlaki bağlamdan da öte İçli (2021), Kriminoloji kitabında suça ilişkin dört farklı tanımsal bakış açısı olduğundan bahsetmiştir. Bunlar yasal, siyasal, sosyolojik ve psikolojik bakış açılarıdır. Yasal bakış açısına göre suç, ceza yasalarının mazeret olmaksızın kasıtlı ihlalidir. Siyasal bakış açısına göre, güçlü gruplar tarafından yasalara yerleştirilen daha sonra da davranışların bu istenmeyen kısımlarını yasadışı olarak etiketleyen bir ölçütün sonucunda ortaya çıkmıştır. Sosyolojik bakış açısına göre, suç antisosyal bir davranıştır ve toplumun korunması için baskılanması gerekmektedir. Psikolojik bakış açısına göre ise suç bir davranış sorunudur, sosyal olarak kötü uyumun bir şeklidir. Bu açıklamalara bakıldığında suçun basit ve tek bir tanımının olmadığı görülmektedir. Zaman içerisinde hem tanımlamalar hem de uygulamalar, toplumların sosyal, ekonomik ve ahlaki şartlarına göre değişiklik göstermiştir (Bilgiç, 2014).

2.1.1 Suçun tarihsel gelişimi

İnsanlık tarihi kadar uzun bir geçmişi olan suç kavramı ile ilgili tarihsel süreçte bakacak olursak, mitolojik ve dini metinler incelendiğinde Âdem ile Havva'nın oğlu olan Habil ile Kabil kıssasının ilk suç kavramını oluşturduğu bilinmektedir (Erten, 2014). Kardeş olan Habil ile Kabil evleneceklerdir. Kabil, Habil ile evlenecek olan Aklima'yı beğenir ve onunla kendisi evlenmek ister. Bu isteğini Tanrıya hediyeler ile

sunar. Ancak Tanrı bunu kabul etmez ve Kabil yaşadığı kıskançlık duygusu ile kardeşi Habil'i öldürerek toprağa gömer. Daha sonra yaşadığı yeri terk eder. Bu öykü insanlık tarihinin mitolojik anlamdaki ilk cinayeti yani ilk suçu olarak anılır.

Yunan mitolojisine baktığımızda Freud'un psikoseksüel gelişim evrelerinde büyük yer tutan ödipus kompleksinin çıkış noktasını görürüz. Aslında burada da suç kavramı mevcuttur. Sofoklesin ünlü eserindeki Oidipus babasını öldürerek, annesi ile evlenir. Bu trajedide suç, cinayet ve ensest olarak karşımıza çıkar. Suça ilişkin ilk açıklamalar Platon'dan gelmiştir. Platon suç kavramından hem Devlet hem Yasalar hem de Kanunlar isimli çalışmasında bahsetmiştir. Ne kadar iyi yasaları olursa olsun bir devlette suçun işleneceğini söyler (Diş, 2020). Suçu kötü yönetim ve bozuk eğitim sisteminin sonucu olarak aynı zamanda tutku, haz aramak ve ruhsal bir hastalık olarak görür. Dolayısıyla da bu durumların düzeltilmesi ile suçun giderilebileceğinden bahseder. Aristoya göre ise suçun nedeni sefalettir. Suçlular toplumun düşmanıdır ve cezalandırılmalıdırlar (Günşen İçli, 2021). Orta çağda ise suç tanımlamalarında daha çok dini öğelerin kullanıldığı görülür. Suç işlemenin şeytani ve kötü ruhların etkisi ile gerçekleştirilen bir eylem olduğu üzerinde durulmuştur (Yavuzer, 2009). Suç günah ile suçlu da günahkarlık ile ilişkilendirilmiştir (Gökberk, 1999). Dönemin filozof ve rahiplerinden olan Thomas d'Aquin suçu yoksul ve sefaletle ilişkilendirmekle birlikte kökeninde kişilerin ihtiras ve arzularının yattığından bahsetmiştir. 16. ve 17. yüzyıllarda suç ahlaki bir konu olarak ele alınmış aynı zamanda sosyal bir olay olarak sayılan görüşlere de yer verilmiştir. 18. yüzyılda suç doğal bir olgu olarak görülmüştür. Beccaria ve Bentham eserleri ile bu dönemi oldukça etkilemişlerdir. Zamanın ceza ve adalet sistemine karşı çıkarak daha insancıl cezaların verilmesini önermişlerdir (Sokullu, 2011). Suçu herkesin işleyebileceğini savunmuşlardır. 19. yüzyılda ise suç sosyolojisinin temelleri atılmış, sonlarına doğru modern kriminoloji tanımları yapılmaya başlanmıştır. Suçun sosyal bir olgu olarak bilimsel incelenmesi, kriminolojinin kabul edilmiş basit tanımlamasını oluşturmaktadır. Pozitivist bilimlerin artışı ile fen bilimleri de yaygın şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Dolayısıyla bu dönemde suça ilişkin istatistiksel ve deneysel çalışmalar öne çıkmaktadır. Aynı zamanda suçlunun da psikolojik kişiliği ile ilgilenilmesine bu dönemde başlanmıştır (Dönmezer, 1994). 20. yüzyıldaki görüşlerde daha çok pozitivist okulun biyolojik etkileri devam etmiştir. Suç işlemek özellikle düşük zekâ ve genetik faktörlere bağlı olarak

açıklanmıştır (Sokullu, 2011). Günümüzde ise suça tek başına bir olgu olarak bakılmamaktadır. Suç, suçlu, suçlu davranış, suç motivasyonları gibi kavramlar ile bir bütün halinde ele alınmaktadır. Suç yalnızca sosyolojik açıdan değil, psikolojik, antropolojik, siyasal açılardan olacak şekilde çok yönlü olarak incelenmektedir. Suçun nedenlerini anlamaya yönelik görüşler ile suçluları rehabilite etmeye yönelik görüşler daha baskındır. Ülkemizde 1943 yılında, ilk olarak İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Kriminoloji Enstitüsü kurulmuştur ve Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer bu alandaki ilk eğitimcidir. Tüm bu tarihsel süreç göz önüne alındığında insanlık devam ettiği sürece suç ve suçluluğun da devam edeceği öngörülmektedir. Ancak suç ve suçluya olan bakış açısının, bu kavramların ele alınış şeklinin, tanımlamaların ve uygulamaların topluma, zamana ve bağlama göre değişkenlik göstereceği düşünülmektedir.

2.1.2 Suçun nedenlerine yönelik yaklaşımlar

Suç toplumlara zarar veren eylemleri içerdiği için, önlenmesi adına çalışmalar yapılmaktadır. Bunun için öncelikle suçun nedenlerine yönelik teoriler ortaya atılmıştır. İlk suç teorileri suçlu davranışı bireysel farklılıklarda aramış, suç işleyen kişilerin bir şekilde diğerlerinden farklı olduğuna inanılmıştır. Daha sonra suçluluğa toplumsal koşulların neden olduğu ileri sürülmüş, suçun grupların karşılıklı etkileşimi ile öğrenildiği savunulmuştur. Öte yandan suçun patolojik bir olgu olmadığı, suçlunun herkes gibi bir insan olduğu fikirleri de gündeme gelmiştir. Daha sonra bu görüşler terk edilerek suçun bir sonuç olduğuna odaklanılmıştır. Suç belli bir davranışa uygulanan statü olarak görülmüş, bu statüleri belirleyen de yasalar olduğu ifade edilmiştir. Bu teoriler bir şekilde doğru ya da yanlış olmaktan ziyade suçun nedenlerini ortaya koymaya yönelik görüşlerdir (Sokullu, 2011).

Bireylerin suç işleme nedenlerini ele almak karmaşık ve kapsamlı incelemeler gerektirmektedir. Bu bağlamda suç teorileri biyolojik, sosyolojik, psikolojik ve psikososyolojik olarak kabul görmüş dört temel kategori altında incelenmektedir.

2.1.2.1 Biyolojik teoriler

Biyolojik teoriler bireylerin genetik, yapısal ve fizyolojik olarak farklılıkları nedeni ile suç işlemeye yatkın olduklarını ileri sürerler (Sokullu, 2011). Suçluların yüz özellikleri, iskelet ve kafa şekilleri ile antisosyal davranışın ilişkisi bazı bilim insanları tarafından incelenmiştir. İlk olarak Porta (1535-1615) fizyonomi okulunu

kurarak yüz özelliklerinin insan davranışları ile ilişkisini incelemiştir. Örneğin ona göre bir hırsız geniş dudaklı ve sert bakışlıdır (Günşen İçli, 2021). Genel olarak iki temel grupta toplanılmıştır. Bunlar yapısal bozukluğu temel alanlar ve vücut yapısını temel alanlardır.

İtalyan kriminolog ve hekim Lombroso suçluların doğuştan suçlu olduğunu savunur. Özellikle mükerrer suç işleyenler için bu suçlu yaşama kalıtım yoluyla sahip olduklarını düşünür. Anormallikleri ile diğer insanlardan farklıdırlar. Bedenlerindeki bu farklılık onları kendi istekleri dışında suç işlemeye yönlendirir der (Dönmezer, 1994). Cezaevi hekimi olan Goring (1913), mahkumlarla yaptığı bir çalışmada Lombroso'nun suçluluğun doğuştan olabileceği fikrine katılmış ancak beden ve kafa yapısı ile açıklanamayacağını ileri sürmüştür (Sokullu, 2011). Onun araştırmasına göre suçluluk düşük zekâ ile ilişkilidir, epilepsi, delilik gibi özellikleri olan ailelerin üremeleri yasalarla kontrol edilmelidir (Siegel, 1989). Antropolog Ernst Hooton da farklı tip suç işleyenler ve suç işlemeyenler arasında ırk ve anatomik farklılıklar bulmaya çalışmıştır (Sokullu, 2011). Hooton suçluların ince dudaklı, dar ve eğimli alınlı, zayıf ve ince yanaklı, ince boyunlu, düşük omuzlu, kepçe kulaklı olduğunu ileri sürmüştür. Hooton'un bu çalışması önyargılı örneklerle dayandığı için eleştirilmiştir. Sonuç olarak Lombroso, Goring ve Hooton her ne kadar birbirlerinin tezlerini çürütmeye çalışsalar da üçü de yapısal bozukluklara odaklanmışlardır.

Vücut yapısını temel alan görüşlere bakacak olursak, 20. yüzyılın ilk yarısında Alman psikiyatrist Ernst Kretschmer (1888-1964)'in çalışmalarıyla somatotip okulu popüler olmuştur. Kretschmer somatotip okuluna göre üç fiziksel tip tanımlamış ve bunları ruhsal bozukluklar ile ilişkilendirmiştir. (Günşen İçli, 2021). Daha sonra William Sheldon (1898-1977) ve Eleanor Glueck (1898-1972) çalışmaları ile bu alanda öncü olmuşlardır. Sheldon insanları üç fiziki kategoriye ayırmıştır ve bu fiziki özelliklerle mizaçları arasında bir ilişki olduğunu öne sürmüştür (Kaner, 2019). Glueck de bu kategoriye dördüncüyü eklemiştir. Bunlar; endomorflar, mezomorflar, ektomorflar ve dengeli tiplerdir. Suçlularla yaptıkları araştırmada suçluların %60'ının kalın kemikli, atletik vücut yapısı ile, cüretkâr ve kendini kabul ettiren mizaca sahip olan mezomorf grubunda olduklarını saptamışlardır (Haskell ve Yablonsky, 1978). Bunu özellikle de çocuk suçluluğu ile ilişkilendirmişlerdir. Son senelerde genetik ve biyokimyasal araştırmalar ile dikkatler tekrar bu alana yönelmiştir. Genetik teoriye göre suçlu davranışı soya çekimle ilişkilidir. Çok sayıda

suçlu üyesi bulunan aileleri birkaç kuşak boyunca inceleyen araştırmalar ile ikiz ve evlat edinilen çocuklarla ilgili araştırmalar mevcuttur. Ancak yapılan çalışmaların çoğu yöntem hataları, küçük örnekleme sahip olmaları, çevresel koşulların kontrol edilememesi nedeni ile eleştirilmiştirlerdir (Kaner, 2019). Biyokimyasal teoriler, düşük serotonin düzeyinin saldırganlığın artmasına neden olduğunu öne sürer. Ayrıca testosteron hormonu da erkeklerde saldırganlık ile ilişkilendirilmiştir. (Fishbein, 1990).

2.1.2.2 Sosyolojik teoriler

Suç işleminin genetik faktörlere dayanmasını yani kalıtım ile geçmiş olmasını eleştiren teorisyenler sosyolojik teorileri geliştirmişlerdir (Günşen İçli, 2021). Tümü toplum değerleri, sosyal normlar, sosyal süreçler üzerinden geliştirilen teorilerdir ve suç davranışının sosyal ortam nedeni ile ortaya çıktığını, onun ürünü olduğunu savunurlar. Sosyolojik teoriler yapısal ve alt-kültür teorileri olarak iki başlıkta incelenmiştir (Sokullu, 2011).

Yapısal kurama göre toplumdaki sınıf farklılıkları suç davranışının nedenidir. Durkheim (1964) yapısal kuramın öncülerindedir. Ona göre, toplumsal kurallar olmazsa bir belirsizlik durumu meydana gelir ve yaşamak çekilmez hal alır (Sokullu, 2011). Bu duruma anomi demiştir ve anomi kavramı kriminolojiye olan en büyük katkısı olarak görülür. Anomi durumlarında kaos, kayıtsızlık ve ümitsizlik gibi karmaşık duygularla birlikte intihar, hırsızlık, cinayet gibi davranışlar ortaya çıkabilir. Yani bir nevi yapısal bütünlüğün ortadan kalkması anlamına gelir. Yapısal kuram, suç davranışının da anomi durumlarında ortaya çıktığını savunur. Merton da Durkheim'in anomi teorisini destekleyerek geliştirmiştir. Fırsatlara ulaşabilmek için yasal olarak çok fazla engel olduğunu, zenginlik ve statü sahibi olma isteğinin sosyal yapı tarafından sınırlandırıldığını söyler (Sokullu, 2011). Özellikle düşük gelir sınıflarının karşılaştığı engeller, yasal olmayan yollara başvurulmasına dolayısıyla da suça neden olmaktadır görüşü savunulur. Bu teori suçlunun tanımının bilimsel olmaması, suç işlemeyi yalnızca düşük gelirli olanlara özgü bir durum olarak göstermesi bakımından eleştiri almaktadır.

Alt-kültür teorilerine göre, a-k toplum içerisindeki belirli bir gruba özgü değerler, davranış şekilleri olarak tanımlanmıştır. A-k ve baskın olan kültür arasındaki farklılık alt-kültürde bir izolasyona ve dayanışmaya neden olur. (Erdoğan, 1975). A-k varlığı

bazen tüm kültür tarafından tolere edilse bile bazen de zarar verici olabilir. Zarar verici olan ve suç teşkil eden bu davranışların a-k mensubu olmanın sonucu olduğunu savunurlar. Bununla beraber belirli bir amaca yönelen, bu gruplarla etkileşim haline giren bireyler de zamanla suç eylemlerinde bulunurlar. Örneğin hırsızlığın yaygın olduğu bir grupta etkileşim halinde olan birey, hırsızlığın izin verilebilir bir faaliyet olduğunu öğrenebilir (Günşen İçli, 2021,110). Oysa hırsızlık tüm kültür için hem ahlaka hem hukuka aykırı bir davranıştır. Bu teori de sosyal açıdan a-k içinde olmayan, dezavantajlı gruplarda bulunmayan bireylerin suçluluğunu açıklayamaması yönünden eleştirilmektedir.

Sosyolojik teoriler Siegel (1989)'e göre; sosyal yapı, sosyal süreç ve sosyal çatışma teorileri olarak üç ana gruba ayrılmaktadır. Marksist temele dayanan sosyal çatışma teorileri, McCaghy vd. (2003), Hagan (1991) gibi çeşitli kaynaklarda ekonomik teoriler kapsamında ele alınması nedeniyle bu teorilere sosyolojik teoriler kapsamında yer verilmemiştir.

2.1.2.3 Psikolojik teoriler

Suçun nedenlerine yönelik araştırmalar 20. yy başlarından itibaren insan vücudundan çok insan ruhuna yoğunlaşmıştır. İlk psikolojik araştırmalara göre suç işlemek ile düşük zekâ arasında ilişki olduğu düşünülmüştür ve zekâ testleri çokça kullanılmaya başlanmıştır (Dönmezer, 1994). Öte yandan psikanalitik kuram bu alanda kendine taraftar bulan teorileri ortaya atmıştır. Psikanalitik ekolün öncüsü olan Sigmund Freud suç teorisi ile ilgili çok fazla görüş bildirmemiştir. Ancak onun kuramları üzerinden açıklamalar yapılmıştır. Freud (1923)'un yapısal kuramına göre kişilik 3 parçalıdır, id, ego ve süpereo. İd yani dürtüler haz peşinde koşar ve ruhsal aygıtı acı veren şeylerden kaçınır. Yemek, cinsellik, saldırganlık gibi temel ihtiyaçların karşılanmasını isteyen yapıdır. Süpereo, vicdan ve ahlakı temsil eder. Erken çocukluk döneminde en çok anne-baba daha sonra diğer kişiler ile etkileşim sonucunda içselleştirilen değerlerdir. Süpereo çok katı ya da esnek olabilir. Ego ise id ile süpereo arasında arabulucu görevini üstlenen yapıdır, denge görevi görür. Bazen idin isteklerini bastırır ve ötelere bazen de süperegoyu yönetmeye çalışır. Sonuç olarak bu üç yapının uyum içinde işliyor olması ruhsallığın da sağlıklı olduğunun göstergesidir. Freudyen psikanalitik teoriye göre de suç davranışı ego ve süpereo gelişimindeki yetersizliklerden dolayı dizginlenemeyen idin suça neden olacak dürtülerinden kaynaklanır (Günşen İçli, 2021). Ruhsal aygıtın hâkimi olan id

bireyin suç işlemesine neden olur. Freud erken çocukluk döneminde kişilik gelişiminin basamaklarından birinde oluşan bir travmanın da ego ve süperego gelişiminde sorun yaratacağını söyler. Yapısal kuram çalışmamızın üçüncü kısım ikinci bölümündeki savunma mekanizmaları tanım ve tarihçe bölümünde ayrıca açıklanmıştır. Öte yandan kendi otoanalizinde oedipus kompleksini ortaya atmış olan Freud çocukların 3 yaş civarında ilk aşk nesnesi olarak karşı cins ebeveynine ilgi duyduğu ve kendi anne ya da babasının yerine geçmek istediğine dair fantezilerinden bahseder. Suç teorisi ile ilgili pek fazla görüş bildirmeyen Freud, suçluluğu Oedipus kompleksinin bilinçdışı suçluluk duygusu ile ilişkilendirmiştir. Yetişkinlik döneminde suçluluk duygusundan doğan cezalandırılma arzusunun suç işleme motivasyonunu oluşturabileceğine dair görüşleri vardır. Ancak bu görüş suçluların cezadan kaçınmak için türlü yollara başvurması yönünden eleştiri almıştır.

Adler de suç davranışı üzerine çalışmalar yapmıştır. Kişiliğin bebeklik döneminde başladığını ve 5 yaşına kadar oluştuğunu savunur. Ona göre bir bebeğin temel ihtiyaçlarını karşılaması için başkasına bağımlı olduğunu fark etmesi, aşağılık duygularına yol açar. Ayrıca ebeveyn tutumları ve doğum sırası da kişiliğin gelişimi ve aşağılık duygularının oluşmasında etkindir. Ebeveyn tutumlarına bakacak olursak, şımartılmak ve ihmal edilmek suçlu kişilikler için zemin hazırlar. Şımartılmış çocuklar başkalarına bağımlı olmak üzere yetiştirilirken ihmal edilenler, yani istismara uğramış, kötü muamele görmüş çocuklar ise tetikte olarak yetiştirilmişlerdir. Suç işleyen kişiler, topluma yararlı ve üretken yollarla katkıda bulunmak yerine, sahte gurur duygularını pekiştirerek yaşamın temel görevlerinden kaçmayı seçmişlerdir (Ho Shon, 2015).

Aickhorn ve Frienlander psikanalitik ekole göre suçlu gençlerle terapötik çalışma yapan psikanalistlerdir. Terapideki aktarım-karşı aktarım ilişkisi ile olumsuz yaşantıların tekrar deneyimlenmesi sağlanarak dürtü doyumuna müsaade edilir. Olumlu özdeşimler kurarak ihtiyaçlarını karşılayabilen, güven sağlayabilen suçlu gençler bunu terapi dışında da yapabilir hale gelirler. Dolayısı ile dürtüsel ve suça eğimli davranışları da ortadan kalkar (Trajanowitz ve Marash, 1983; akt. Kaner, 1992).

Suçlu davranışı psikopatik kişilik yapısına bağlayan görüşler de mevcuttur. Burada bahsedilen psikopati kavramı henüz ask ile ayrılmamış, aynı anlamda kullanılan kavramdır. Bireyleri suç işledikleri için değil psikopatik olduğunu değil, psikopatik

kişiliğe sahip oldukları için suç işlediklerini söylerler. Psikopati araştırmamızda ayrıca detaylı olarak incelenecektir.

2.1.2.4 Psikososyolojik teoriler

Psikososyolojik teoriler ne biyolojik teoriler gibi suçun nedenini yalnızca insan fizyolojisine ne psikolojik teoriler gibi bireysel nedenlere ne de sosyolojik teoriler gibi yalnızca çevreye bağlarlar. Suçun hem bireysel ve hem de sosyal etkileşim süreci sonucunda öğrenilen bir davranış olduğunu öne sürerler.

Kuramın öncülerinden olan Eysenck (1977) suçluluğu bireylerin nörofizyolojik özellikleri ve sosyal geçmişinin incelenmesi ile açıklamanın mümkün olacağını söyler. Kişilerin bazı sinir sistemleri özelliklerinden dolayı toplumun geneline göre beklenti ve kurallara uyma açısından daha farklı olduğunu, çevreyle etkileşim de işin içine girerek antisosyal davranış göstermeye daha eğimli olduklarını düşünür (İşbakan, 2011). Burada hem genetik faktörün hem de sosyal etkileşimin payı olduğu görülmektedir. Eysenck suçluluğu üç temel kişilik faktörü ile açıklamıştır. Bunlar dışa dönük, nörotik ve psikotik kişiliklerdir. Ona göre suçlular daha yüksek nörotik ve dışa dönük kişilik özelliklerine sahiptir. Dışa dönükler yeniliklere, toplumsal öğrenmeye dirençli, tepki vermeye hazır oluşları düşük, ilkel ve içgüdüsel dürtülerini kontrol etmede güçlük yaşayan, sosyal ve dürtüsel kişilerdir. Bu durum da beraberinde saldırganlığı ve suça yönelimi getirir. Nörotik kişilerin ise aşırı tepkisel ve duygusal olarak tutarsız olmakla birlikte, depresif, endişeli, çekingen, gergin ve düşük özgüvenli kişiler olabileceği görüşündedir. Ayrıca baş ve bel ağrısı gibi psikosomatik semptomlar da gösterebilirler. Öte yandan Eysenck'in suçluluğu açıklamak ile ilgili kuramı yeteri kadar deneysel destek sağlayamadığı düşünülerek eleştirilmektedir (Kaner, 1992).

Sutherland (1974), suçluluk ve sapkın davranışlar öğrenilen davranışlardır ve düzen bozmaya dair bu davranışlar yakın çevremizden öğrenilir der (Bartol ve Bartol, 2008). Ayrıca suçluluğun çocukluk döneminde geliştiğini ve yaşam boyu devam ettiğini düşünür (Yavuzer, 2009).

Matza ve Sykes da suç davranışının öğrenildiğini kabul eder. Onlara göre suçlu bireyler, suçlu çevrelerle etkileşimi sürdürdükçe suçluluk hislerini rasyonelleştirerek nötrleştirirler. Öğrenilen bu nötrleştirme ile suçlu davranışın sorumluluğunu

üzerlerine almaz, mağdurları görmez, içlerinde yer aldıkları suçlu çevrenin yaşam şekline sadık kalarak suçlayanları suçlama eğiliminde olurlar (Dönmezer, 1994).

2.1.3 Suç türleri

Suçun nedenlerini araştırabilmek, önleme çalışmaları yapabilmek ve kriminoloji literatürüne bilimsel katkı sağlamayı kolaylaştırabilmek için suç sınıflaması yapmak önem taşımaktadır. Bu sınıflamaları yaparak suç türlerini belirleyebilmek için suç verileri elde edilerek yapılan istatistikler çokça kullanılmaktadır. Bu bağlamda Guerry (1802-1866) Fransa'da ilk kez 1827'de yayınlanan suç istatistikleri üzerine çalışmalar yaparak, suçluları şahsa ve mala karşı olarak sınıflamıştır. Davranışlara neden olan etkenleri bulmak yerine, kişileri suçlu davranışa iten faktörleri bulmayı amaçlamıştır. Örneğin ona göre, suç işleme fırsatı mala yönelik suç işlemenin temel faktörüdür (Günşen İçli, 2021:80). Sonrasında pek çok kuramcı da suçu sınıflandırma çalışmaları yapmıştır. Kriminolog Bonger (1916) suçları, ekonomik, cinsel, politik ve diğer tür suçlar olarak sınıflandırmıştır (Günşen İçli, 2021). Demirbaş (2001) ise cinsel suç, trafik suçları, şiddet suçları, mala karşı suçlar, çevre suçları, alkol ve uyuşturucu suçları, ekonomik suçlar ve bilgisayar suçları olmak üzere sekiz türe ayırırken, Brenner ve Goodman (2002) şahsa, devlete, mala karşı ve ahlaki suçlar olarak dört türde sınıflamıştır. Stahl, Finnegan ve Kang (2003) ise şahsa, kamu düzenine, mala, kamu güvenine karşı ve narkotik olarak beş türde sınıflamıştır (Aytaç, 2007). TCK'ya göre ise çok daha kapsamlı sınıflama söz konusudur. İnsanlığa karşı suçlar, kişilere karşı suçlar, topluma karşı suçlar, millete ve devlete karşı suçlar olarak dört ana sınıflama vardır. Bu başlıkların altında çok detaylı bir şekilde ele alınmış sınıflamalar mevcuttur. Araştırmamızda da kişilere karşı suçlardan olan cana karşı suçlar; adam öldürme, öldürmeye teşebbüs, mala karşı suçlar; hırsızlık, yağma ve dolandırıcılık ile cinsel suç türleri ele alınacaktır.

2.1.3.1 Cana karşı suçlar

Yukarıda bahsedildiği üzere suç sınıflamaları pek çok şekilde yapılmıştır. 5237 sayılı TCK'da adam öldürme kasten öldürme ismi ile kişilere karşı suçların birinci bölümündeki hayata karşı suçlar başlığında ele alınmıştır. Aynı kanunun 81. maddesinde kasten öldürme suçu için uygun görülen ceza da müebbet hapis cezasıdır. Araştırmamızda adam öldürme ve öldürmeye teşebbüs suçları cana karşı suçlar olarak ele alınması tercih edilmiştir.

Adam öldürme bir kişinin hukuka aykırı yollar ile başka bir kişinin yaşam hakkını elinden almasıdır ve insanlık tarihinin ilk suçudur. Hem bireyler üzerinde hem de toplumsal olarak önemli ve dramatik etkileri olan bir olgudur. Freud dürtü kuramını açıklarken bahsettiği yaşam ve ölüm dürtüleri ile insan ruhsal aygıtına yaşam dürtülerinin egemen olduğunu, hayatta kalmanın, soyunun devamını sağlamanın, zevk almanın, yaşamak için insanı motive etmenin yaşam dürtüleri ile sağlandığını öne atmıştır. Dolayısı ile yaşama hakkı insanın en öncelikli ve elinden alınamaz, kutsal hakkıdır ve adam öldürmek şiddet suçlarının en ağırı olarak görülmektedir.

Hukuk alanında bir kişinin kast içerecek şekilde öldürülmesi olarak ele alınır. İçeriği ve motivasyonu bakımından da değerlendirilerek kategorize edilir ve yargılama ona göre yapılır. Yargılama sürecinde müebbet hapis cezasının yerine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası da uygun görülebilir. Bu değerlendirme yapılırken TCK'nın 82. maddesi referans alınmaktadır. Örneğin canavarca hisle eziyet çektirerek işlenen adam öldürme suçu ile kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeni ile adam öldürme suçunun değerlendirmesi çok kapsamlı bir şekilde ele alınarak soruşturma süreci yürütülmektedir. Adam öldürmeye teşebbüs suçu da niyet itibari ile adam öldürme eylemi gerçekleştirmek isterken eylemin bir şekilde kişinin hayatının sonlanmaması ile neticelendiğinde ortaya çıkar. Adam öldürme eylemi ile eş değer motivasyona sahiptir.

Adam öldürme olgusu literatürde pek çok kez tanımlanmaya çalışılsa da yetersiz kalmaktadır çünkü nedenselliğe dair açıklamalar sınırlıdır. Günşen İçli'ye göre (2021) insanın bilerek, isteyerek ya da planlamadan taksirle başka bir insanın yaşamına son vermesidir ve sapmış bir davranıştır. Malkoç'a (2002) göre bir kimseyi maddi ve fiziki olarak yok etmektir. Adler'e (2004) göre suçlunun haksız yere bir kimseyi herhangi bir şekilde öldürmeye niyet etmesidir.

Adam öldürmeye yani cinayete ilişkin ilk teoriler suç teorilerinde olduğu gibi yine kriminolog Lombroso tarafından geliştirilmiştir. Lombroso adam öldürme suçunu işleyenlerin bu suça doğuştan yatkın olduğunu ve kafatasındaki anomalilerden kaynaklandığını söyler (Akgün, 1987). Ancak bu teorilerin günümüzde geçerliliği kalmamıştır.

Freud psikanalitik ekol bağlamında adam öldürmeyi idin saldırgan güdülerinin bir başkasına yönelmesi sonucu ortaya çıkan ve antisosyal davranış niteliği taşıyan bir eylem olarak görür ve bilinçdışı kaynaklanan karmaşık bir süreçtir (Akgün,

1987 akt; Nazlıdır, 2010). Bilişsel teorilere göre bazı faktörlerin antisosyal davranışı artırdığı ya da engellediği görüşü öne çıkmaktadır. Bireyin hayatı boyunca sürdürdüğü şemalar beklentilerini şekillendirir, karşılaştığı durumu nasıl yorumlayacağını belirleyerek davranışını belirler (Güler, 2010). Adam öldürme eyleminin duygu-düşünce-davranış bağlamında ele alırlar.

Günşen İçli'ye (2021) göre adam öldürme sapsmiş bir davranıştır ve bu suçun yaygın olarak görüldüğü, kültürün unsuru haline geldiği topluluklar için büyük bir sorundur. Hemen hemen her toplumda görülmekte olan adam öldürme suçunun sadece sosyolojik boyutlarının incelenmesi yeterli olmamakla birlikte fizyolojik ve psikolojik faktörlerinin de ele alınması gerekmektedir.

2.1.3.2 Mala karşı suçlar

Bir başkasının sahip olduğu taşınır ya da taşınmaz malın kısmen veya tamamen yıkılması, yok edilmesi, bozulması, kullanılamaz hale getirilmesi, bulunduğu yerden başka bir yere alınması suretiyle karşı tarafın malına zarar verilmesi mala karşı işlenen suçların tanımlamasıdır (Özbek, 2009 akt; İşbakan, 2010). 5237 sayılı TCK'da mala karşı suçlar malvarlığına karşı suçlar ismi ile kişilere karşı suçların onuncu bölümünde ele alınmıştır. TCK ile kişinin malvarlığı üzerindeki hakları bir bütün olarak korunmaya çalışılmaktadır. Araştırmamıza malvarlığına karşı suçlardan olan hırsızlık, yağma ve dolandırıcılık suçları konu olacaktır. TCK'ya göre; hırsızlık, sahibinin izni olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendine ya da bir başkasına yarar sağlama maksadı ile alma eylemidir. Yağma; bir kişinin vücut dokunulmazlığına karşı bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığına karşı büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek, bir malın teslimine ya da malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılma eylemidir. Gasp ile aynı anlama gelmektedir. Dolandırıcılık, hileli davranışlar ile bir başkasını kandırıp, onun zararına olarak, kendisine veya bir başkasına yarar sağlama eylemidir.

Mala karşı suçlardan olan hırsızlık, adam öldürme ile birlikte ülkemizde en sık görülen suçlardandır. Mala karşı suç eyleminin birçok riski olsa da failerin para kazanma arzusu, heyecan ve adrenalin duygusu, işini iyi yapmanın vermiş olduğu tatmin ile kolay yoldan para kazanmanın hazzı bu suçun motivasyonları olarak görülmektedir. Mükerrer suçların en fazla hırsızlık ve soygunla ilgili suçlar olduğu

da bilinmektedir (Günşen İçli, 2021). Bu da tekrar eden suç örüntüsünün kişilik yapılanması ile ilgili olduğu ihtimalini arttırmaktadır.

2.1.3.3 Cinsel suçlar

5237 sayılı TCK'da cinsel suçlar, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ismi ile kişilere karşı suçların altıncı bölümünde ele alınmıştır. Cinsel suçlar, cinsel saldırı, nitelikli cinsel saldırı, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz şeklinde işlenebilir. Tanımsal açıdan bakacak olursak cinsel davranışlar ile bir başkasının vücut dokunulmazlığını ihlal etme olarak karşımıza çıkar (TCK, 2004). Cinsel suçlar ülkemizde ve dünyada en sık rastlanan, toplumsal olarak travmatik sonuçlara neden olan suçlardandır ve cinsel suç failleri heterojen bir grup olarak betimlenmektedir (Gannon ve ark. 2012) Literatüre baktığımızda da cinsel suç mağdurlarıyla yapılan çalışmaların ağırlıkta olduğu, suçluların dinamikleri ile ilgili yürütülen çalışmaların daha az olduğu görülür.

Cinsel suç işleyen kişilerle ilgili en yoğun tartışma faillerin psikopatolojiye sahip olup olmadığı ile ilgili olmuştur. Genel kanı ise cinsel suçlardan olan tecavüzün psikopatoloji değil, çoğunlukla suç göstergesi olduğu yönündedir. Ayrıca cinsel suçlular cinsel tatmini normalden sapmış bir şekilde elde etmeye yönelirler. Bu nedenle tedaviden ziyade hapis cezası almalarının daha uygun olduğu düşünülmektedir (Frances, 2011). Tecavüzü cinselliğe değil, temel erkek gücüne, zorla hükmetme arzusuna dayandırarak açıklayan görüşler de vardır. (Günşen İçli, 2021). Freud'un cinsel suç ve suçlularla ilgili doğrudan bir çalışması bulunmamaktadır ancak Freud sonrası psikanalitik ekol kuramcıları genellikle kastrasyon endişesi ve ödipal döneme değinmişlerdir (Özbay, 2015). Kastrasyon duygularının üstünü örtmek, olumsuzlamaya çalışmak ile ödipal çatışmanın çözümlenemeyerek ilk aşk nesnesi tarafından onaylanmamaya yol açması failler tarafından baskın olma, güç ve zor kullanma arzusunu neden olmaktadır (Bryden ve Grier, 2011). Bilişsel kurama göre cinsel suçlular uyumsuz inanç ve tutum ile problemlili düşünme biçimine sahiptirler. Çocuklukta başlayan ve erotik uyarınları kontrol etmeyi öğrenme süreci büyük oranda toplumun beklenti ve sosyal normlarından etkilenmektedir. Bilişsel kuramcılara göre süreç bazı bireylerde sekteye uğrayarak sapmış cinsel eylemlerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Gannon, Ward, Beech ve Fisher, 2007).

2.2. Antisosyalite ve Psikopati

2.2.1 Kişilik bozukluğu

İnsanın normal ve anormal davranışları çok eski tarihlerden beri merak konusu olmuştur. Bu bağlamda neyin normal neyin anormal olduğuna dair pek çok kuram, görüş ortaya atılmış ve çalışmalar yürütülmüştür. Öte yandan bu iki kavramın objektif olarak birbirinden ayrılamadığı, iç içe olduğu, madalyonun iki yüzü gibi anlık olarak birbirinin yapısına dahil edildiği önermesi de kabul görmektedir (Millon, 2019). Normalliğin en uygun tanımını yapabilmek için bireyin davranışını biyopsikososyal model çerçevesinde ele almak gerekir. Bireyin içinde bulunduğu referans grubunda ya da kültüründe tipik olarak gözlemlenen davranışlara uyumunu normallik olarak ele almak en makul tanım olarak karşımıza çıkar. Anormal yani patolojik davranış ise tam tersi olacak şekilde bireyin referans grubu içerisinde ilgisiz, uyumsuz, sıra dışı şekilde davranması olarak tanımlanabilir (Millon, 2019).

Aynı yelpaze üzerinde salınan normal ve anormal davranışlar, kişilik üzerinde de etkili rol oynarlar. Kişilik, en basit tanımı ile insanın ana yapısı üzerine yayılmış özelliklerin oluştuğu örüntüdür, ruhsal aygıtın işlevselliğinin hemen her alanında ifade bulmaktadır. Kişilik patolojileri de normal olanla patolojik olan yelpaze arasında ilerler. Patolojiye yaklaştıkça kişiliğin de psikopatolojik olma hali ağırlaşır. Bu noktada kişilik bozukluğu Apa'ya (2014) göre kişinin referans grubuna ve ait olduğu kültürel normuna uyum sağlamayan, kişilerarası işlevsellik, bilişsel yetiler, duygulanım ve dürtü kontrolü açısından ciddi sorunlara yol açan, içsel ve dışsal örüntülerle süregiden bozukluklar olarak tanımlanmıştır.

Dsm V'te kişilik bozuklukları A, B ve C olmak üzere üç kümede sınıflandırılmıştır. İçe dönüklük, tuhaf ve egzantirik özelliklerle belirgin A kümesi paranoid, şizotipal ve şizoid kişilik bozukluklarından; B kümesi dramatik, dürtüsel ve duygusal dengesizliklerle belirgin olmak üzere antisosyal, bordeline, histriyonik, narsisistik kişilik bozukluklarından; C kümesi ise sosyal endişe ile kaygılı ve korkulu özelliklerle karakterize olmak üzere bağımlı, obsesif kompulsif ve çekingen kişilik bozukluklarından oluşmaktadır (Paris, 2003).

2.2.2 Antisosyalite

2.2.2.1 Antisosyal davranış

Antisosyal davranış tanımlamalarının yaklaşık iki yüz yıllık bir geçmişi vardır ve kavramsallaştırma 19. yüzyıl başlarına dayanmaktadır. O dönemde antisosyal davranışlar bir ahlak bozukluğu olarak görülmektedir (Davison ve Neale, 2004). Çok basit olarak bilinçli olarak başkasına veya başkalarına, eşyalara, hayvanlara ve nesnelere zarar verme davranışı olarak tanımlanabilir. Gelenek ve göreneklere, toplumsal normlara ters düşen, ötekinin kişiliğine ve malına karşı kayıtsızlık hatta saldırganlıkla karakterize davranışlardır (Budak, 2003). Çocuklukta görülmesi davranım bozukluğu yetişkinlikte görülmesi ise askb'ye zemin hazırlamaktadır (Kaner, 1992).

Antisosyal davranışın genel bir kalıba sokulması mümkün olmamaktadır ve tek başına antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almak için yeterli değildir ancak olumsuz çevre koşulları ile kolayca askb'ye dönüşebilir (Gökdağ, 2000).

2.2.2.2 Antisosyal kişilik bozukluğu

Antisosyal kişilik suça en yatkın kişilik yapısıdır ve dinamik süreçleri, prognozu, tedavisi açısından klinisyenlere ve topluma zorluklar yükleyen özel bir kişilik bozukluğu olarak tanımlanır. Antisosyal kişiliğin başlıca özelliği yetersiz süperego işlevine bağlı olarak toplumsal değerlerin olmayışıdır. Antisosyal kişi gerilimlerini olduğu gibi dışa vurur, saldırgan ve düşmanca duygularından ötürü suçluluk duymaz (Cüceloğlu, 1991). Öte yandan insan ilişkilerinde girişken, esprili, ikna edici tutumları olmakla birlikte uzun vadede yıkıcı özellikleri ortaya çıktığı için arkadaşlık ve romantik ilişkilerinin devamlılığında sorun yaşarlar (Öztürk ve Uluşahin, 2014).

Psikodinamik bakış açısına göre; klasik olarak insan, içgüdüleri ile sosyal normlar arasındaki çatışmaların arasında kalmaktadır. Freud (1923b), ruhsal aygıtı ikinci yerleştirme olarak da bilinen id, ego ve süperego olarak üç yapıya bölmüştür. Bu kavramlar çalışmamızın savunma mekanizmaları kısmında daha detaylı anlatılmıştır. Ona göre bu üç yapı hem bilinçli hem de bilinçdışı olma özelliği taşımaktadır. İd haz ilkesinin egemenliği altındadır ve saldırganlık ile cinsel dürtülerin hemen doyurulmasını ister. Süperego ise vicdan ve toplumsal normların temsilidir. Ego ise idden gelen dürtü talepleri ile süperegonun katı kurallarını yönetmeye çalışır. Bu

bağlamda askb'de en belirgin yozlaşma süperego işlevlerinde görülmektedir. Bu yozlaşma erken dönem nesne ilişkilerini içselleştirme süreçlerindeki başarısızlıklardan kaynaklanır. İçselleştirilmiş nesne tasarımları güven verici olmamakla birlikte zarar verici olarak algılanan, iyi bir anne/temel bakım veren tasarımı oluşturamayan buna bağlı olarak güvenli bağları kuramayan bireylerde, çocukluk çağından sonra yetişkinlikte yıkıcı davranışları denetim altına almakta zorlanma görülmektedir (Gabbard, 2014 akt; Çıkrıkçılı, 2018). Süperego işlevlerindeki eksiklik bu kişilerin toplumsal kurallara uymadaki zorlukları ve suç işlemeye yatkınlıkları ile belirgindir. Klinikte ise, yalan söyleme, bağımlılık geliştirici ilaç talepleri, ikincil kazanca yönelik kendine zarar verme gibi davranışlar ile kendini gösterdiği düşünülebilir.

Askb nesne ilişkileri kuramına göre borderline (sınır kişilik örgütlenmesi) işleyişte ele alınmaktadır. İlk kez 1930'da Stern tarafından kavramsallaştırılan sınır kişilik örgütlenmesi, Kernberg'in çalışmaları ile geliştirilmiş ve günümüzde de üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Kernberg (1975) askb'yi patolojik narsisizmin en şiddetli biçimi, özellikle saldırganlık ve misilleme ile ilgili bir narsisizm türü olarak tanımlar. Bu tanımlamayı yaparken kimlik bütünlüğü, kullanılan savunma mekanizmalarını ve gerçeklik algısını ölçüt olarak almaktadır (Tunç, 2019). Ona göre askb ahlaki değerlerin içselleştirilememesi ve nesne ilişkilerinin niteliği ile sürekliliğinde sapmalara yol açan ve immatür savunma düzeneklerini kullanan bir tür narsisistik kişilik bozukluğudur (Akt Çıkrıkçılı, 2018).

Tanı ölçütleri

Antisosyal kişilik bozukluğu DSM-5'te B kümesi kişilik bozuklukları içerisinde yer alır ve dramatik/değişken küme olarak da isimlendirilir. DSM-5'e göre tanı kriterleri şöyledir;

A- Yaş sınırı en az 18

B-15 yaşından önce davranım bozukluğu kanıtı

C- 15 yaşından itibaren aşağıda verilenlerden en az üçünü kapsayacak şekilde başkalarının haklarına karşı yaygın bir saygısızlık davranışı:

1. Tekrarlı bir şekilde yasalara karşı gelme
2. Yalancılık, sahtekârlık

3. Dürtüsellik
4. Asabiyet ve saldırganlık
5. Kendi emniyeti ve başkalarınınkine karşı pervasızca bir saygısızlık
6. Güvenilmez çalışmalar veya mali tarihçede görüldüğü gibi sorumsuzluk
7. Pişmanlık yoksunluğu

ICD-10'a göre askb disosyal kişilik bozukluğu adı ile ruhsal ve davranışsal bozukluklar kısmında ele alınmıştır (Icd-10, 2016). Disosyal kişilik bozukluğu kabul görmüş toplumsal değerlere ciddi uyumsuzluk gösteren davranışlar ile karakterizedir ve tanı kriterleri şöyledir;

1. Başkalarının duygularına karşı aldırmaçlık
2. Toplumsal değer ve kurallar ile zorunluluklara karşı ısrarlı aldırmaçlık
3. Şiddeti içeren saldırganlığın dışa vurumu ve bu dışa vurumun eşğinin düşük olması
4. Cezadan ders almama ve suçluluk duymama
5. Toplumla çatışan davranışlarını rasyonalize etme ve başkalarını suçlama

Epidemiyoloji

Askb'nin belirtileri çocukluk ya da ergenlik döneminde başlayabilir. Görülme sıklığı diğer diğer kişilik bozukluklarına göre daha fazladır. Yapılan araştırmalara göre normal popülasyonda görülme sıklığı kadınlar için %1, erkekler için %3'tür. Öte yandan tüm antisosyal kişiliklerin yarısının tespit edilemediği görüşü hakimdir. Ergenlik döneminde daha yaygın olarak görülen ve 18 yaş altında davranım bozukluğu olarak tanımlanan antisosyalitenin görülme sıklığı %7 olarak tespit edilmiştir (Fergusson ve ark., 1994). Ceza infaz kurumlarında ise her 4 kişiden 3'ü askb tanısı almaktadır (Engeler, 2005). Bu da askb'nin suç ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

Etiyoloji

Askb'nin etiyojisi kesin olarak bilinmemekle birlikte, çevresel ve biyolojik kökeni olan çok faktörlü bir yapıdır. Yapılan çeşitli ikiz ve evlat edinme çalışmalarında genetik yatkınlık %38, %50, %56 ve %69 olarak tahmin edilmiştir (DeLisi, 2019). Bu önemli genetik yatkınlıkla beraber, çevresel faktörler, çocukluk çağı travmatik

yaşantıları, istismar ve ihmal öyküsü de gelişimsel seyirde rol oynamaktadır (DeLisi, 2019). Askb tanısı olan ya da yatkınlığı olan kişilerin aile yapılarında genellikle suç geçmişi olduğu, bu kişilerin çocuk yetiştirme yurtlarında barınma oranlarının daha yüksek olduğu, yine ailelerinde kumar, alkol bağımlılığı ile şiddet eğilimi olduğu bilinmektedir (Ziyalar, 1999).

2.2.3 Psikopati

Psikopati kavramı 19. yüzyıldan beri literatürde varlığını sürdürmektedir. Kavram ilk kez 'hezeyansız delilik' ismi ile Pinel (1801-1962) ortaya atmıştır. Ona göre psikopati psikotik belirtileri olmayan hatta entelektüel kapasitesi kabul edilebilir düzeyde olan bireylerin ahlaki değer yoksunluğudur. Hervey Cleckley (1941) klasik sayılan 'akıl sağlığı maskesi' isimli kitabında klinik tecrübelerini kullanarak psikopati tanı kriterlerini oluşturmaya çalışmıştır (Kring ve Johnson, 2014). Cleckley'e göre psikopatinin tanımında en önemli özellikler hem pozitif hem negatif anlamda duygu fakirliğidir. Kaygıya duyarsızdırlar.

Hare'e (1996) göre psikopatik bireyler sözel olarak yetenekli, hazır cevap, neşeli konuşmalar yapan, ikna edici, kendilerini olduklarından daha iyi göstermeyi başarabilen, impulsiviteye yatkın, karşısındakini kolayca kandırabilen ve bundan suçluluk duymayan kişilerdir. İsteklerini, hazlarını erteleme başarıları düşüktür, hemen tatmin olarak sıkıntılarından kurtulmak isterler. Psikopati, toplum yanlısı duygularla ilgili kişilik özelliklerinin zayıf bir yansıması ve olumsuz duygular ile heyecan arayışını yansıtan kişilik özelliklerinin güçlü bir yansıması şeklinde tanımlanabilir (Lynam ve ark., 2018).

Antisosyal kişiliklerin popülasyonu içinde psikopatiye baktığımızda artmış suç ile karakterize olduğu bilinmektedir. Mükerrer suç işlemeye daha yatkındırlar. Çoğu cezaevlerinde zaman geçirmiş olmakla birlikte hiç cezaevine girmemiş, bir şekilde dışarıda kalmayı başarabilenler vardır. Bunun nedeni de bukalamunvari karakterleridir (Engeler, 2005). Psikopatik bireyler, utanma duygusundan yoksun ve başkalarına karşı görünürdeki pozitif duyguları aslında tamamen roldür. Elwood, Poythress ve Douglas'a göre (2004) bir psikopat genel olarak saldırganlık gösteren, çabuk öfkelenen, katı kalpli, bencil, sorumsuz, dürtüsel, derinliksiz, vicdan, aşk, empati, pişmanlık, endişe yaşamayan kişilerdir (Engeler, 2005). Pritchard (1822)

psikopati için ahlaki delilik kavramını önermiştir ve bu bireyleri zekâ olarak normal olan ancak huy ve alışkanlıklarında bozukluk olan sapkınlar olarak tanımlamıştır.

Psikopati ile ilgili taksonomi tartışmaları devam ederken, DSM IV'e (1994) kadar askb olarak ele alınan kavram, DSM IV ile askb ile arasındaki belirgin olan davranışsal ve karakter özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Psikopati askb içerisinde ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır (Kring ve Johnson, 2014). Bazı araştırmacılar psikopatinin boyutsal olduğunda görüş birliğine varmışlardır (Meehl, 1995 akt; Engeler, 2005).

Psikodinamik açıdan bakıldığında ise yansıtma özdeşim, disosiyasyon ve dışavurma temel savunmalarıdır (Ressler ve Shachtman, 1992). Dürtü taleplerine karşı koymakta zorlanırken bir yandan daha olgun tutum da sergileyebilirler. Vicdan yoksunluğunun yanı sıra ötekiyle kurulan nesne ilişkileri hasarlıdır.

Psikopatinin iki faktörü: birincil ve ikincil psikopati

Psikopatinin kavramsallaştırması yapılırken önemli katkıları olan bir diğer isim Karpman'dır. Birincil ve ikincil psikopati kavramlarını ilk olarak Karpman (1946) ortaya atmıştır. Birincil psikopatiler bencil, güvenilmez ve manipülatif olarak tanımlanır ve genetik geçişli olma ihtimali üzerinde durulurken, ikincil psikopatiler ise impulsif ve antisosyal eylemlerin ağırlıkta olduğu tipler olarak tanımlanmıştır (Karpman, 1946).

Hare ve arkadaşlarının Cleckley'in çalışmalarını öncül olarak kriminal popülasyon üzerinde geliştirdiği psikopati kontrol listesi (revize edilmiş) bu alanda en yaygın kullanılan değerlendirme aracı olmuştur. Özellikle yarı yapılandırılmış olması psikopatiyi kategoriyle beraber boyutsal olarak da ele alması açısından önemlidir. Pcl-r iki faktörlü bir ölçektir ve birincil faktör duygusal ve kişiler arası ilişkileri tanımlarken narsisistik kişilik ve empati eksikliği ile belirgindir. İkincil faktör ise antisosyal davranışları tanımlamaktadır ve dürtüsellik, dışavurma ve ikincil kazançlar ile belirgindir (Hare, 1991).

Tüm bu kavramsallaştırmalardan yola çıkan Levenson ve arkadaşları (1995) yaptıkları çalışmalar ile bu iki faktörlü yapının daha çok karışık bir şekilde bulunduğunu, birincil ve ikincil psikopatiden birinin saf olarak görülmesi nadir olduğunu söylemişlerdir. (Levenson ve ark., 1995). Bu nedenle bu çalışmada İpö'nün toplam puanı üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Tanı ölçütleri

Cleckley (1941) şu 16 özellik ile psikopati tanı kriterlerini oluşturmaya çalışmıştır;

1. Yüzeysel çekicilik ve normal zekâ
2. Hezeyan ya da psikotik düşüncenin olmaması
3. Sinirlilik ve nevrotik savunmaların yoksunluğu
4. Güvenilmezlik
5. Yalancılık ve samimiyetsizlik
6. Pişman olmama ve utanmama
7. Antisosyal davranışlar
8. Neden-sonuç ilişkisi kuramama ve hatalardan ders çıkarmakta zorluk
9. Patolojik egosantriklik ve sevgi gösterememe
10. Afektif tepkilerin azlığı
11. İç görü yetersizliği
12. Kişilerarası ilişkilerde sorun
13. Alkol etkisiyle ya da değilken beklenmeyen davranışlar
14. Nadir intihar girişimi
15. Riskli cinsel hayat
16. Planlara uymakta zorluk

Hare'ye (1994) göre ise şu belirtiler ile tanımlanmıştır;

1. Yüzeysellik ve çekicilik
2. Grandiyöz kendilik
3. Uyarılma ihtiyacı ve sıkılganlık
4. Patolojik yalan söyleme
5. Hilekarlık ve çıkarıcılık
6. Pişmanlık ya da suçluluk duymama
7. Yüzeysel duygular

8. Empati eksikliği
9. Zayıf davranış kontrolü
10. Rastgele cinsel davranış
11. Erken davranış sorunları
12. Gerçekçi amaçlardan yoksunluk
13. Dürtüsellik
14. Sorumsuzluk
15. Çocuklukta suç işleme
16. Heyecan arama

Epidemiyoloji

Psikopatinin dünya üzerinde görülme sıklığının %1 olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmaların çoğu kriminal popülasyonda olmak üzere kadın mahkumlardaki oranının %7,5 erkek mahkumlarda ise %10-15 arasında olduğu görülmüştür (Akt. Çıkrıkçılı, 2018). Öte yandan askb tanısı alanların dürtüsellik ve antisosyal davranış eğilimi daha yüksek olduğu için yasal süreçler ile başlarının derde girmesi kurum yaşantısı altında iken istatistiksel olarak tespiti daha kolaydır. Ancak psikopatik eğilimi olanların manipülatif tutumları nedeni ile yasal süreçlerden sıyrılmaları sonucunda kriminal olmayan popülasyonda görülme ihtimali göz ardı edilmemidir.

Etiyoloji

Psikopati eğiliminin nedenlerine bakıldığında genetik faktörler ve kötü çevre en basit şekliyle üzerinde durulan konulardır. Bir psikopatik bireyi biyopsikososyal açıdan değerlendirmek daha uygun olacaktır. Ancak yine de etiyojisine dair tamamen aydınlatılmış bir çalışma halen mevcut değildir. Yapılan incelemeler gelişimsel bir bozukluk olduğu yönünde hemfikirdir. Bununla birlikte yıkıcı ve tutarsız aile ortamı, çocukluk çağı yaşantıları, istismar öyküsü yani çevresel koşullar etkili iken, artmış psikopati eğiliminde biyolojik ve genetik faktörler ön plana çıkmaktadır (Blair ve ark., 2005)

2.2.4 Askb ve psikopati arasındaki ilişki

Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında askb ve psikopatinin halen birbirinin yapısına dahil edildiği ve terimlerin tamamen birbirinin yerine kullanıldığı durumlar görülmektedir. Ancak uzun zamandır devam eden çeşitli araştırmalar ile ceza infaz kurumlarındaki mahkumların %75 gibi büyük bir çoğunluğu askb tanısı alırken %30 gibi bir kısmının psikopati kriterlerini karşıladığı bulunmuştur (Widiger ve ark., 1996; Porter ve ark., 2000). Askb'nin hekim görüşmelerine dayanılarak genel popülasyon üzerinde görülme sıklığı erkeklerde %3,3 kadınlarda %0,9 olarak saptanmıştır. Psikopatide ise bu oran %1'i geçmemektedir. Psikopati eğilimi olan kişilerin çoğu askb tanı kriterlerini karşılamaktayken askb tanısı alanların çoğunluğu psikopatik değildir (Akt. Çıkrıkçılı, 2018). Öte yandan yapılan başka bir çalışmada askb tanısı almış 20 katılımcının 12'si yüksek psikopati puanı alırken, bazıları orta decereli puan, bazıları ise düşük psikopati puan almıştır (Stalenheim ve ark., 1996). Bu verilere bakıldığında askb ve psikopatinin birbiriyle ilişkisi olduğu kadar farklı özelliklere sahip olduğu görüşünü desteklenmektedir. Psikopati, duygusal özelliklerle ilişkili kişiler arası iletişimle ilişkilidir, fakat antisosyal kişilik bozukluğu ile sınırlı değildir (Tülü ve Erden, 2013).

Son yıllarda artan çalışmalarla birlikte psikopati, DSM -IV'te askb tanı kategorisinden farklılaşmıştır, askb ile eşdeğer değildir ancak yine de askb içinde değerlendirilir. Askb kategorik olarak değerlendirilirken, psikopati boyutsal olarak ele alınmıştır. DSM V de aynı açıklamaya devam etmiş, yenilik getirmemiştir.

Askb'nin davranışlar ile karakterize olması ve kurum yaşamı içerisinde daha çok görülmesi teşhisi kolaylaştırırken psikopatinin karakter özellikleri teşhis ihtimalini azaltmaktadır. Askb kişilerin daha çok davranışları ile karakterize bir tanı iken psikopati daha duygusal süreçlere odaklanmaktadır ve kişiler arası ilişkilerde ortaya çıkabilir (Hare, 1991). Öte yandan psikopati eğilimi olan bireylerde narsistik kişilik bozukluğu komorbiditesi görülebilir (Kosson ve ark., 2006). Ayrıca askb tanısı alanların kişilik, suç motivasyonu ve tutumları bakımından büyük ölçüde farklılaşması heterojen bir yapı olduğunu düşündürür iken, psikopatinin askb'ye göre kısmen daha homojen bir yapıda olduğu söylenmektedir (Hare, 1996).

Psikopati eğilimi olan kişilerin yasal süreçlerden sıyrılabilmesi askb tanısı alanlara göre daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu da davranışsal olarak askb'den

farklılığını tekrar ortaya koymaktadır. Ancak askb ve psikopatinin birlikte görüldüğü bireylerde suça karışma oranı daha yüksektir (Coid ve ark., 2010).

Kısaca kişilik ve duygusal süreçlere odaklanan araştırmacılar tarafından psikopati ayrı bir tanı olarak ele alınsa da askb ile çok belirgin örtüşmeye sahip olması nedeni ile literatürde tartışmalar devam etmekte ve zaman zaman çözümsüz kalmaktadır.

2.3 Savunma Mekanizmaları

Ruhsal aygıt taşıyamayacağı kadar büyük iç ve dış uyararla karşı karşıya kalıp bunu bir tehlike olarak algıladığında bir bunalım durumu ortaya çıkar. Ego ruhsal aygıtı gelen tehlikelere karşı koruyabilmek için, kendi fonksiyonları olan ego savunma mekanizmalarını kullanır (Freud, 1926). Savunma mekanizmaları ruhsal aygıtın dengesi ve sağlığı için gerekli süreçlerdir. Bu bağlamda ilerleyen kısımlarda savunma mekanizmalarının tanım, tarihçe, sınıflandırma ve araştırmamızdaki değişkenlerle ilişkisi ele alınmaya çalışılacaktır.

2.3.1 Savunma mekanizmaları tanımı

Savunma mekanizmaları psikanalitik kuram içerisinde önemli bir yere sahiptir. Çok kısa olarak savunma mekanizmaları çatışmalardan ve hoşnutsuzluktan korunmak amacı ile devreye giren bilinçdışı süreçler olarak tanımlanmaktadır. Freud'a (1926) göre savunma mekanizmaları, nesne kaybı, nesnenin sevgisinin kaybı veya dış dünyadaki katlanılması zor bir durumda yani ruhsal aygıt tehdit edildiğinde, egonun bu acı verici duygulanımlar karşısında direnmesi için kullanılan bilinçdışı işleyen mekanizmalardır. DSM-IV'te (1994) kişinin içsel ve dışsal stres faktörlerinin ya da tehlikelerin farkındalığından koruyarak kaygıyı önlemeye çalışan, otomatik biçimde işlev gören süreçler olarak ifade edilmiştir (APA, 1994). Cannon (1929) savunma mekanizmalarını acil durumlarda devreye giren kaç, savaş, don sistemi olarak tanımlamıştır. Wallerstein (1985) ise savunmayı istenmeyen dürtü doyumunu önlemeye çalışan, duygu, düşünce ve davranışları açıklamaya çalışan bir yapı olarak tanımlamıştır. Vaillant'a (1994) göre ise ruhsal aygıtın iç dünyasındaki uyumsuzlukları azaltmak için doğuştan gelen ve istemsizce işleyen, duygu, düşünce ve başkalarına yönelik algıları düzenleyen süreçlerdir. Perry ve Kardos'a (1994) göre iç ve dış uyarılardan algılanan ani değişimleri yumuşatan, bilişsel uyumsuzluğu hafifleten bilinçsiz mekanizmalardır. Cramer'a (1998) göre ise savunma

mekanizmaları duygu düzenleme ve uyumu sağlayarak ruhsal aygıtı iç ve dış çatışmalara karşı koruyan bilinçdışı süreçlerdir.

2.3.2 Savunma mekanizmaları genel bilgiler

Savunma mekanizmalarını anlayabilmemiz için öncelikle Freud'un topografik ve yapısal modelini anlamamız gerekmektedir. Freud topografik kurama göre zihin anatomi ile hiçbir ilgisi olmayacak şekilde üç kısımdan oluşur der ve zihni bilinç-önbilinç-bilinçdışı olarak birbirinden farklı üç ayrı yapıda ele alır (Quinodoz, 2016). Birbirinden farklı yapılar olmasının yanında ayrık sistemler değillerdir, aralarında ilişki vardır. Bu ilişkinin zeminine bilinçdışı yerleşmiştir. Düşünerek farkına varamayacağımız tüm şeylerin barındığı alan olarak tanımlanır ve zihnin doğuştan gelen tek parçasıdır (Millon, 2019). Yerleştirme modelini esas alarak yapılandırdığı kuramda bilinçdışının hemen üzerinde önbilinç yer alır. Önbilinç, isteğimiz ile bilinç düzeyine çıkarabileceğimiz he şeyden oluşur. Son olarak bilinç ise zihnin uyanık kısmıdır, belli bir anda farkında olunan şeylerin tamamının kapsandığı ruh durumudur (Budak, 2003). Freud'a göre bir ruhsal eylem tam olarak bilinçli hale gelmeden önce önbilincin bir tür sınamasına yani sansüre uğrar. Bilinçdışı ve bilinç arasındaki bu sansür ruhsal eylemin bilinçli hale gelmesini engelleyebilir. Bu engele rağmen bilince ulaşırsa, burada bir sansüre daha uğrayabilir. Önbilinç işte tam olarak buraya yerleşmiştir. Ruhsal eylem henüz bilinçli değil ancak bilinçli olmaya elverişlidir (Quinodoz, 2016).

Freud topografik modelden sonra zihnin örgütlenmesinde etkili olan, id, ego ve süperegodan oluşan yapısal modeli keşfetmiştir. İd temel olarak yaşam dürtülerinden, kişiliğin iki baskın dürtüsünden oluşmaktadır: cinsellik ve saldırganlık. Ruhsal aygıt idin taleplerine karşı hazzın peşinden koşar ve acı veren deneyimlerden kaçınır. Literatürde haz ilkesi olarak geçen kurama göre, haz idden gelen dürtülerin doyurulması için itici rolü üstlenen psişik güç olarak karşımıza çıkar. Cinsellik, yemek ihtiyacı, boşaltım ihtiyacı gibi içgüdüsel taleplerin anında doyuma ulaştırılması için çalışır. İd bilinçdışındadır ve olgunlaşmamıştır, dış dünyadan gelen tehlikelere zemin hazırlar. Dolayısıyla dış dünyadan gelen, kontrol edilmesi güç, yoğun hatta uygunsuz olan bir uyarım haz ilkesinin egemenliğinde olan ruhsal aygıt için tehlikeli olabilir. Öte yandan hoşnutsuzluk yaratan bu durumlar yalnızca dış dünyadan gelen tehlikeler değil, algısal olarak hissedilen hoşnutsuzluklar da olabilir. Böyle bir durumda ego kendini koruma dürtüleri ile devreye girer. Haz ilkesini, haz

kazanmayı tamamen bırakmadan, erteleyerek, ketleyerek ya da bir süreliğine hoşnutsuzluğa katlanmaya mecbur kılarak yönetmeye çalışır (Freud, 1920). Ego, idin talepleri ile dış dünyanın sınırları arasında aracı rolü üstlenmektedir. Ego burada idin aksine haz ilkesine göre değil, gerçeklik ilkesine göre çalışır (Millon, 2019). Ancak ego her zaman dış dünyaya uygun olacak şekilde işlev göstermeyebilir. Bu noktada onu da denetleyen yapı olan, üçüncü bir kişilik parçası ortaya çıkar: süperego. Süperego, bakım verenlerin içselleştirilmiş imagolarına, toplumsal değerlere, ahlaki durumlara göre örgütlenmiştir. Hem bilinçte hem bilinçdışında olan parçaları vardır. İki kısımdan oluşur: ego ideali ve vicdan. Vicdan ruhsal aygıtın ne yapmaması gerektiği ile ilgilidir ve ahlak ilkesine göre çalışır. Ego ideali ise ne yapması ve ne olması gerektiği ile ilgili kısımdır. Vicdani duygulara aykırı davranmanın sonunda suçluluk duygusu gelişir, ego idealine uygun davranışlarda ise kişinin kendine saygı ve gurur duymasına neden olur. İşte bu üç kısımlı yapıda bir denge sağlanmaya çalışılır. Sonuç olarak bir kısmı bilinçte, bir kısmı bilinçdışında olan egonun, idden ve süperegodan gelen taleplere ya da kısıtlamalara arabuluculuk etmesi gerekir (Millon, 2019). Egonun ruhsal aygıtı dengede tutabilmesi için yapması gereken görevler şunlardır: idden gelen içgüdüsel talepleri kontrol eder yani haz ilkesinden gerçeklik ilkesine yolculuk yapar, gerçeğe uyumu sınar, sağlıklı nesne ilişkilerinin kurar, dış dünyadan gelen çeşitli bilgileri düzene sokar, algı, düşünce, motor gelişim, dil gibi bilişsel süreçleri yönetir, savunma mekanizmalarını devreye sokar (Laplanche ve Pontalis, 1988).

İde ait içdüğüler egonun kontrolünü aşır, tehdit oluşturma farkındalığına ulaştığında Freud'un nevrotik kaygı dediği durum ortaya çıkar. Aynı zamanda mükemmelliğin peşinde olan süperego, idden gelen taleplerin kontrol edilemediği durumlarda egoyu suçluluğa boğmakla tehdit eder ki burada da ahlaki kaygı durumu meydana gelir. Öte yandan dış dünyadan gelen tehditler de gerçeklik kaygısını doğurabilir. Sonuç olarak kaynağı nereden gelirse gelsin kaygı, egoya baskı yapan, kontrolü elinde tutmasını hatırlatan nevrotik semptom olarak karşımıza çıkar (Millon, 2019). Tüm bu sürecin içinde ego nasıl oluyor da kendini koruyabiliyor, bu kaygının altında boğulmuyor denilen noktada savunma mekanizmaları devreye girer.

Savunma mekanizmalarının gelişimi yukarıda bahsedilen topografik ve yapısal modelin keşfinden sonra önem kazanmıştır. Literatüre bakıldığında ilk çalışmaları Freud (1894) 'savunma psikonevrozları' konulu makalesinde ortaya atmıştır. 'Histeri

etiyojisi üzerine ve savunma psikonevrozları hakkında düşünceler' isimli çalışmaları ile de devam ettirmiştir. Savunma terimini benin acı veren veya katlanılamayan fantezi ve duygulanımlara karşı direnmesi olarak tarif etmiştir (Freud, 1936). Ancak daha sonra Freud bu terim yerine bastırmayı kullanmıştır ve savunma ile bastırma arasındaki ilişki terimsel olarak belirsiz kalmıştır. 1926'daki çalışması 'ketleme, semptom ve kaygı' makalesinde eski savunma terimine geri döndüğünü ve bastırmayı özel bir savunma biçimi olacak şekilde indirgediğini açıklamıştır. Freud'a göre bastırma, bilinçten ayırmaktan ve uzak tutmaktan ibarettir, tamamen bireysel çalışır (Quinodoz, 2019). Bastırma süreci gerçekleştiğinde, uyumsuz fikirleri içeren duygulanımların egodan ayrıldığını formüle etmiştir. Egoyu rahatsız eden ve kabul edilemez durum bastırılarak savunma bilinçdışı olarak devreye girmiş ve bilinçli farkındalık önlenmiştir. Güncel literatürde bastırma matür savunma mekanizmaları içinde yer almaktadır.

Freud'un çalışmalarından sonra savunma mekanizmaları ile ilgili ilk sistemli çalışmalar kızı Anna Freud (1936) tarafından yapılmıştır. Savunma mekanizmalarını geliştirerek detaylandırmış ve nedenlerine dair açıklamalar getirmiştir (Cramer, 1991). Babası gibi dürtü süreçlerinin işleyişinin yerine ego süreçlerini odak noktası olarak almıştır. Ona göre savunma mekanizmaları, yalnızca dış dünyadan gelen tehlikeler ve idin içgüdüsel ihtiyaçlarına karşı ortaya çıkmaz. Süperegonun zorunluluklarından kaynaklanan ve bilince çıkmaya çalışan çeşitli çatışmaların yarattığı kaygının belirişini sakındırmak amacı ile egonun devreye soktuğu süreçlerdir (Quinodoz, 2019).

Sigmund Freud ve Anna Freud'dan sonra pek çok kuramcı savunma mekanizmaları ile ilgilenmiş ve açıklamalar getirmeye çalışmıştır. Klein (1952), çocuk psikanalizi kitabında egonun kaygıyı tolere etme kapasitesinin doğuştan geldiğini, başlangıçtan beri işlev gördüğünü ve savunma mekanizmalarını kullandığını ifade etmiştir. Hartmann'a göre savunma mekanizmaları benliğin uyum sağlayıcı işlevinde kullanılır (Hartmann, 1951). Kernberg'e göre ise savunma mekanizmaları erken dönem nesne ilişkilerinin içselleştirilmesi ile ilgilidir (Kernberg, 1985). Sullivan'a (1892-1949) göre savunma mekanizmaları kişiler arası ilişkilerdeki bozukluklar nedeni ile ortaya çıkar. Ona göre birey kaygı yaratan durumları çeşitli savunmalar ile çarpıtarak algılamamaya çalışır ve kaygıdan kaçınır (Ford ve Urban, 1963).

Ego psikolojisi okulları gelişerek, ego işlevlerine verilen önem arttıkça yıllar içinde savunma mekanizmaları da çeşitlendirilmiş, psikopatolojiye dahil edilmiştir. Çünkü algılanan kaygı ve tehlikenin üstesinden gelmek için kullanılan savunma mekanizmaları işlevsel olduğunda denge sağlanır fakat savunma başarısız olduğunda semptom olarak karşımıza çıkar. Öte yandan psikanalitik literatüre ek olarak Vaillant (1977) ve Meissner'in (1980) çalışmaları ile sağlanan veriler, savunma mekanizmaları ile psikopatoloji arasındaki ilişkiyi DSM-III'e dahil etmesi için zemin hazırlamıştır.

2.3.3 Savunma mekanizmalarının sınıflandırılması

Savunma mekanizmaları kişiliğin gelişimi ve çevreye uyumunda büyük önem taşımaktadır. Kişiyi içsel çatışma ve kaygılardan koruyarak ego gelişiminde aracı rol oynar. Dolayısıyla da psikopatoloji ile yakından ilişkilidirler. Ruhsal aygıtı korumakla ilgili önemli işlevleri olmasına rağmen, aşırı ya da katı yani uygunsuz kullanımı çeşitli psikopatolojilere zemin hazırlamaktadır (Bowins, 2010). Cramer'e (1998) göre ise savunma mekanizmalarının gerçeklik algısını bozma gibi bir özelliği de bulunmaktadır. Literatürüne bakıldığında birçok kuramcının katkısı ile neredeyse yüz farklı savunma türü kavramsallaştırılmıştır. Öte yandan bu sayı ile ilgili kesin bir veriye sahip olunamayacağı, her zihinsel sürecin bir savunma olarak işleyebileceği de görüşler arasındadır (McWilliams, 2010).

Savunma mekanizmalarının kavramsallaştırılması ve sınıflandırması yine ilk olarak Freud tarafından yapılmıştır. Savunma mekanizmaları başlığı altında bastırmadan sonra, gerileme, yapma-bozma, yalıtma, tepki oluşturma, yansıtma, içe yansıtma, kendi üzerine döndürme ve tersine çevirme olarak dokuz tür savunma tanımlamıştır. Cinsellik üzerine üç deneme isimli kitabında yüceltmeyi de eklemiştir.

Anna Freud babasının çalışmalarına ek olarak özdeşleşme ve yansıtmayı içeren saldırganla özdeşleşme ile kişinin kendi arzularından vazgeçtiği ve bu arzularını başkaları üzerinden yaşadığı özgeci teslim oluş savunma mekanizmalarını eklemiştir (Freud, 2004). Gelişimsel açıdan normal olan savunmaların, yetişkinlikte nasıl psikopatoloji olabileceği üzerinde durmuştur ve bu bağlamda savunma mekanizmalarını patolojik ve uyumlu olarak sınıflandırmıştır (Freud, 1937). Çocukken kullanılan bazı savunma mekanizmaları olağan sayılırken, örneğin inkâr, yetişkinlikte immatür olabilmektedir (Cramer, 2006). Ayrıca savunmaları nesnel kaygının yol açtığı savunmalar, zıt isteklerden doğan çatışmalara karşı geliştirilen

savunmalar, nesnel kaygının neden olduğu savunmalar ve dürtü şiddetinin yol açtığı kaygıya karşı savunmalar olarak sınıflandırmıştır (Kaya ve Bozkur, 2017).

Nesne ilişkileri kuramcılarında olan Klein (1975) daha çok immatür savunmaları tanımlamıştır. Ona göre ego başlangıçtan beri işlev görür. Bir bebeğin gelişimi paranoid-şizoid ve depresif olarak iki konumdadır. İlk dönem olan paranoid-şizoid konumda iken doğum travmasının getirdiği ayrılık kaygısı ile bebek bölme, idealleştirme, yansıtma ve yansıtımlı özdeşim savunmalarını kullanır. Daha sonraki dönem olan depresif konumda iken ise bebek nesneyi kaybetmemek için tümgüçlülük, inkâr, minnettarlık, onarım savunmalarını kullanır (Klein, 1975).

Kernberg (1975) ise ödipal dönem öncesi patolojilerde iyi ve kötü nesne temsillerinin bütünleştirilemeyerek savunma amaçlı birbirlerinden ayrı tutulur der. Ona göre bu tip patolojilerde başta bölme olmak üzere, tümgüçlülük, değersizleştirme, ilkel idealleştirme, yansıtımlı özdeşleşme ve inkâr kullanılır (Bodur, 1999). Özellikle immatür savunmalardan olan yansıtımlı özdeşim ve bölmenin psikopatoloji açısından tanısallık öneme sahip olduğunu vurgulayarak borderline kişilik örgütlenmesi ile ilişkilendirmiştir (Cooper, 1989). Gerçeği değerlendirme yetisi bozulmamış ve kimlik bütünlüğü korunan nevrotik düzeydeki kişilerin ise matür savunmalar kullandığını söyler (Kernberg, 1987). Yani ona göre nevrotik ve sınır işleyişi birbirinden ayıran en önemli özellik kullandıkları savunmaların farklı olmasıdır.

Mahler'e göre ise bebeğin anneye yeniden yakınlaşma dönemindeki çatışmanın çözüme başarılı bir şekilde ulaşmaması psikolojik gelişimde uyumsuzluk yaratacak ve başta bölme olmak üzere immatür savunmaların kullanımına zemin hazırlayacaktır (Mahler, 1975).

Savunma mekanizmaları tanımlanmaya, kabul görmeye ve psikopatoloji ile ilişkisi tespit edilmeye başlandıkça, terapi ve tedavi süreçlerini daha etkin yönetebilmek için sınıflandırma çalışmalarının yapılması gerekli görülmüştür. Bununla birlikte psikanalitik kuramcılarının teorileri ile yakın dönem kuramcılarında olan Cramer (1991) ve Vaillant (1971) sınıflandırma çalışmalarını yürütmüştür. Cramer (1991), savunmaların kategorilere ayrıldığını ve gelişimsel olarak değişime uğradığını, immatür savunmalardan matür savunmalara doğru geçiş olduğunu, bu geçişte de yaşın önemli bir etken olduğunu söylemiştir. Vaillant (1971) ise savunma mekanizmalarını gerçeklik algısını bozabilecek savunmalardan daha işlevsel olanlara doğru bir hiyerarşik kategori yapmış ve psikotik, immatür, nevrotik ve matür

savunmalar olarak dört başlıkta sınıflandırmıştır (Vaillant, 1971). Bu hiyerarşik sınıflandırmaya göre alt basamakta çocukluğun ilk gelişim dönemlerinde kullanılmak üzere narsisistik ve patolojik savunmalar vardır. Daha sonra çocuk-ergen ve duygudurum ya da kişilik bozukluğu olanlar tarafından kullanılan immatür savunmaları tanımlamıştır. Üçüncü sırada ise normal yetişkinlerin de kullanabildiği ayrıca histerik ya da nevrotik düzeyde olan bireylerin kullandığı nevrotik savunmaları sınıflandırmıştır. Son ve en üst sırada da uyuma yönelik olan matür savunmalar gelmektedir ve kişilerarası ilişkileri olumlu etkilemektedir (Snarey ve Vaillant, 1985).

Bu çalışmada Vaillant'ın hiyerarşik modelinden de destek alarak Andrews, Singh ve Bond'un (1993) geliştirmiş olduğu Savunma Biçimleri Testi (SBT-40) kullanılacaktır. Ölçeğe göre immatür, nevrotik ve matür olmak üzere yirmi savunma mekanizması üç kategoride sınıflandırılmıştır.

2.3.2.1 İmmatür savunmalar

İmmatür savunmaların gelişimin ilk yıllarında kullanılması normal iken yetişkinlik döneminde kullanılması psikopatoloji olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu savunmaların yoğun kullanımı bireylerin stres karşısında gerçeklikten kopuk olmalarına neden olmaktadır (Bowins, 2010). İmmatür, ilkel ya da matür olmayan savunmalar dışa vurma, yalıtma, yer değiştirme, yansıtma, pasif saldırganlık, değersizleştirme, inkâr, disosiyasyon, mantığa bürüme, bedenselleştirme, otistik fantezi ve bölme olmak üzere on iki tanedir.

Dışa vurma: Bireylerin çatışma ve stresörlerle başa çıkabilmesi için duygu ve düşüncelerini yönetmek yerine bilinçdışı olarak eyleme geçmesi olarak tarif edilmektedir (Apa, 2014). Örneğin kişinin olumsuz duygularını ifade etmek yerine suç işlemesidir. Ya da antisosyal bireylerin sıklıkla kendine zarar verme davranışında bulunmaları da bu savunmaya örnek olabilir. Engellenmiş dürtülerin kaygısı ile başa çıkamayan ruhsal aygıt ilkel olan dışa vurma savunmasına başvurabilmektedir.

Yalıtma: Bireylerin gerilim yaratan anı, duygu, düşünce ve deneyimler ile başa çıkabilmesi için yaşamış olduğu anılar ile ilgili duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırmasıdır. (Apa, 2014). Örneğin travmatik bir deneyim sonrası hissedilen duygularla bağın kaybolması ancak olayın detayları gibi bilişsel süreçlerin bilinçte

olması, künt duygulanımla ifade edilmesi yalıtma savunmasıdır. Birey duygulardan arınarak ruhsal aygıtını dağılmadan korumaya çalışmaktadır (Freud, 1962).

Yer değiştirme: Kişinin kontrol etmekte güçlük çektiği bir olaya karşı hissettiği kaygı, öfke gibi bir duyguyu, kontrol edebildiği, daha az tehditkâr olan kişiye ya da nesneye yönlendirmesidir (Öztürk, 2008). Bu savunmaya örnek olarak kişinin ebeveynlerine gösteremediği öfkeyi toplumsal otorite figürlerine göstermesi verilebilir.

Yansıtma: Önemli ve sık kullanılan savunmalardan biridir. Bireyin çatışma ve stresörlerle başa çıkabilmek için kendinde kabul edemediği duygu ve düşünceleri ötekine atfetmesidir (Apa, 2014). Dürtülerden kaynaklanan zorlanmalar, kişinin kendinde sevmediği özellikler bilinçdışı olarak kurtulmak istenen şeylerdir (Öztürk ve Uluşahin, 2014). Örneğin kendine yönelik değersizlik duygularından kurtulmak isteyen bireyin ötekiler tarafından değersiz görüldüğüne dair düşünceleri ve buna yönelik kanıtlar araması yansıtma savunmasıdır.

Pasif Saldırganlık: Bireyin öfke, saldırganlık, düşmanlık gibi duygularını ötekine karşı dolaylı ve çekingen biçimde ifade etmesidir. Girişken olmayan, alt mevkilerde olan, pasif ve boyun eğici tutum sergileyen bireyler tarafından daha sık kullanılır (Apa, 2014). Örneğin bir işi yapmak istemediklerinde bunu dile getirmezler ancak ısrarla yapmazlar ve pasif bir direniş sergilerler.

Değersizleştirme: Kişinin başa çıkmakta zorlandığı çatışma yaratan duygular ile başkalarına olumsuz duyguları atfederek mücadele etmesidir. Kendi özsaygıları için ötekini değersizleştirirler. Terapi ilişkisinden örnek verecek olursak, olumlu ilerleyen bir süreçte hastanın verim alamadığına dair şikayetlerini söyleyebiliriz (Blackman, 2004).

İnkâr: Ruhsallığa acı veren ve dayanılması güç olan, içsel ya da dışsal bir gerçeğin başkalarının gözünde açıkça öyle olduğu halde kabul edilmemesidir. Tüm sonuçların pozitif göstermesine rağmen hamileliğini kabul etmeyen kadın ya da suç işlediği kanıtlarla belli olduğu halde bunu kabul etmeyen suçlular örnek verilebilir (Millon, 2019).

Disosiyasyon: Çatışma ve stresörlerle başa çıkabilmek için kişinin duygusal ve motor becerilerinin, bilincinin katı bir değişime uğramasıdır. Bazı parçaların bilinç bütünlüğünden ayrılarak ayrı bir içgüdü elde etmesi, çözülmeye neden olmasıdır

(Öztürk ve Uluşahin, 2014). Örnek olarak ağır travmaya maruz kalmanın sonucu olarak, mesela cinsel saldırı, olayın bazı kısımlarının hiç yaşanmamış gibi hissedilmesi verilebilir, kişinin düşüncesi zihnin bütününden ayrılabilir.

Mantığa bürümeye: Ruhsallığa ağır gelen bir olay yaşandığında bireyin gerçekleştirdiği davranış için hem kendine hem de başkalarına gerekçeler sunarak açıklama yaptığı savunmadır. Çok sık kullanılan savunmalardandır. Örnek olarak bir profesörün farkında olmadan çok zor bir sınav yapması sonrasında ise bunu öğrencilerini çalışmaya sevk etmek için yaptığını iddia etmesi verilebilir (Millon, 2019).

Bedenselleştirme: Ruhsallığa acı veren dürtü ve çatışmaların bedensel belirtiler ile ortaya çıktığı savunmalardır (McWilliams, 2010). Kişilerin depresif ve yoksunluk gibi duygulardan kurtulmak için odağını bedenlerine yönlendirmesiyle gelişen savunmalardır.

Otistik fantezi: Kişinin çatışmalar ile baş etmek için etkin yöntemler kurmak yerine hayal ederek, gündüz düşleri kurarak baş etmesidir (Apa, 2014). Çocukluk çağında sıklıkla görülür ve normal kabul edilir. Yaş ilerledikçe bu savunmanın azaltılması ve gerçekliğin arttırılması gereklidir. Çünkü yetişkinlikte tuhaf davranışlara neden olacağı için kişiler arası ilişkilerde sorun yaratacaktır.

Bölme: Nesnenin zıt niteliklerinin kasten ayrı tutularak ortaya çıkan uç düzeydeki idealleştirme ve değersizleştirme döngülerinin benliğe ve başkalarına yansıtılmasıdır (Millon, 2019). Sınır işleyiş ve psikotik örüntüde sıklıkla kullanılan savunmadır. Örnek olarak bireyin ötekine hayranlık duymak ile nefret etmek arasında gidip geldiği, aralarındaki ilişkiye göre rollerin değiştiği, bazen zeki ve güçlü görünen ötekinin bazen de zayıf olarak görülmesi verilebilir.

2.3.2.2 Nevrotik savunmalar

Nevrotik savunmalar yetişkinlerin sıklıkla kullandığı, kısa süreli ve akut stres durumlarında olduğunda ruhsal aygıtı fayda sağlayan ancak kalıcı hale geldiğinde psikopatoloji haline gelen, kişiler arası ilişkileri bozabilen savunmalardır (Apa, 2014). Nevrotik savunmalar yapma bozma, psödo alturizm, idealleştirme ve karşıt tepki geliştirme olmak üzere dört tanedir.

Yapma bozma: Bireylerin ötekine zarar verdiği ya da zarar verdiğini düşündüğü davranışlarını sembolik olarak telafi ederek suçluluk duygularından kurtulmaya

çalıştığı savunmadır. Çok zor bir sınav hazırlayan öğretmenin daha sonra öğrencilerinin notlarını yükseltebilmesi için çok kolay ödevler vermesi örnek olarak gösterilebilir (Millon, 2019).

Psödo alturizm: Anna Freud tarafından literatüre eklenen savunmadır. Katı ebeveyn tutumları nedeni ile arzu, istek ve dürtülerini keskin bir şekilde bırakmak zorunda kalan ya da bastıran bireylerin yetişkinlik döneminde doyuma ulaşabilmeleri için başkalarına yarar sağlaması olarak karşımıza çıkar (Freud, 1937). Kişi ötekinin ihtiyaçlarını karşılayarak dürtülerini tatmin eder.

İdealleştirme: Kişinin stresten kaçınmak için kendisi ya da ötekine gerçek dışı olumlu özellikler yüklediği savunma mekanizmasıdır (Millon, 2019). Bebeklik döneminde ebeveyn sevgisi ile temelleri atılan değerlilik duygusu, yetişkinlikte sağlıklı bir şekilde içselleştirilememişse ötekine karşı abartılı olumlu nitelikleri atfeder. Uzun süreçte bu durum kişinin kendisine olan özsaygısının azalmasına ve suçluluk duygularının artmasına neden olabilir. Örnek olarak kendi becerilerinden şüphe eden bir öğrencinin öğretmenini idolleştirmesi verilebilir.

Karşıt tepki geliştirme: Benliğin kabul edemeyeceği düzeydeki düşünce, duygu ve dürtülerin tam tersini ifade edecek şekilde izole edildiği savunmadır. Özellikle suçluluk duygusu yaratacak dürtüler yoğunlaştıkça tam tersi davranışlar ile bastırılarak bilinçten uzak tutulur (Geçtan, 2012). Örnek olarak bir grup insandan nefret eden bir öğrencinin, üniversitenin ayrımcı tutumlarıyla ilgili yazı yazması verilebilir (Millon, 2019).

2.3.2.3 Matür savunmalar

Matür savunmalar ruhsal aygıtın sağlıklı olduğu, kişiler arası ilişkilerin başarılı bir şekilde yönetildiği bireylerin kullandığı mekanizmalardır (Apa, 2014). Matür savunmaların daha yoğun kullanımı çatışma halindeki dürtülerin kontrol edilebildiği, yaşamsal memnuniyetin arttığı durumları beraberinde getirir. Gerçeklik algısının bozulmadığı savunmalardır. Yüceltme, mizah, beklenti ve baskılama olarak dört tür matür savunma vardır.

Yüceltme: Kişinin kabul edemeyeceği duygu ve dürtülerini sosyal açıdan kabul görecektir davranışlara kanalize ederek dönüştürdüğü ya da etkisiz hale getirdiği savunmalardır (Millon, 2019). Klasik olarak verilebilecek örnek, kesici delici

aletlerle oynamayı seven çocuğun yetişkinlikte katil olmak yerine kanuna uygun olarak insan bedenini delip dikmesi için cerrah olmasıdır.

Mizah: katlanılması güç ve acı verici deneyimlere tahammül edebilmek için geliştirilen savunmalardır (Öztürk ve Uluşahin, 2014). Çevresi tarafından eleştirileceğini düşünen kişinin kendiyle dalga geçmesi örnek olarak gösterilebilir.

Beklenti: Kişinin çatışma ve stresörlerle başa çıkabilmesi için henüz meydana gelmemiş ama gelebilecek olan olayların sonuçlarına yönelik vereceği tepkileri tahmin ederek, onları kontrol altına almaya çalıştığı savunmalardır. Çatışmaları algılayabilme ve onlarla etkin başa çıkabilme olarak ele alınabilir (Vaillant, 2000).

Baskılama: Ruhsal aygıtın düşünmek istemediği duygu ve dürtülerden bilinçli olarak kaçındığı savunmadır (Öztürk ve Uluşahin, 2014). Bir dönem bastırma ve baskılama aynı anlamda kullanılsa da Freud'a göre baskılama, bastırmanın daha sağlıklı ve olgun versiyonudur (Vaillant, 1992).

3. YÖNTEM

3.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın hedef evreni Türkiye'deki ceza infaz kurumlarında bulunan erkek hükümlüler olup, ulaşılabilir evren ise İstanbul ilinden seçilmiş bir Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki erkek hükümlüler olacaktır. Araştırmanın örneklemini ulaşılabilir evrenden çalışmaya gönüllü katılımı kabul eden erkek hükümlülerden oluşacaktır. Bu örneklem araştırmanın amacına uygun olacak şekilde: Farklı suç gruplarındaki hükümlüler ile çalışılacağından, cana karşı, kişiye karşı ve mala karşı suçları işlemiş olan hükümlüler arasından seçilecektir. Örneklem grubu araştırmaya gönüllü katılımı kabul eden ve Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 288 erkek hükümlüden oluşmaktadır.

3.2 Veri Toplama Süreci ve Araçları

Bu araştırmada kullanılacak ölçekler, Kişisel Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Antisosyal Davranış Ölçeği, Levenson Öz Bildirim Psikopati Ölçeği ve Savunma Biçimleri Testi-40 olacaktır. Veri toplama araçları ile ilgili detaylı bilgi aşağıda verilmiştir.

3.2.1 Antisosyal davranış ölçeği

Antisosyal Davranış Ölçeği Kartallar (1996) tarafından, 300 hükümlü, 289 normal ve 151 psikiyatrik tanı almış hasta olmak üzere 740 kişilik bir örneklem grubu kullanılarak geliştirilmiştir (Çuhadaroğlu, 2004). Kartallar MMPI'1 (Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri) analiz ederek, suç davranışını en fazla ölçtüğü araştırmalarla saptanan skalalar üzerinden düzenlemeler yapmış ve bu envanterin 37 maddelik son halini oluşturmuştur.

Ölçekte maddelere verilecek tepkiler 'Doğru' ve 'Yanlış' şeklindedir. Alınabilecek en düşük puan sıfır (0), en yüksek puan otuz yedi (37) olup, yüksek puan yüksek

antisosyal eğilimi ifade etmektedir. Katılımcıların beklentiye uygun olarak verdiği her cevap '1' puan olarak değerlendirilmektedir.

Ölçeğin güvenirliği ilk olarak ön test-son test korelasyonu ile hesaplanmış ve $r=.82$; $p<.001$ olarak bulunmuştur. Ayrıca iç tutarlılığı tespit etmek için KR-20 tekniği uygulanmış, normal grup için $KR-20=.83$, psikiyatrik tanı almış grup için $KR-20=.84$ ve hükümlüler için $KR-20=.82$ olarak bulunmuştur. Buna göre ölçeğin her üç grup için de güvenilir olduğu görülmektedir (Çuhadaroğlu, 2004).

3.2.2 Levenson öz bildirim psikopati ölçeği

Levenson Öz Bildirim Psikopati Ölçeği, birincil psikopatiyi ölçen 16 madde ve ikincil psikopatiyi ölçen 10 madde ile toplam 26 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. 'Kesinlikle Katılmıyorum=1' ve 'Kesinlikle Katılıyorum=4' şeklinde 1-4 değerleri arasında derecelendirilmiştir. Yüksek puanlar yüksek psikopatiyi göstermektedir. Birincil psikopati, umursamaz, manipülatif, duygusuz, empatik olmayan, diğer kişileri kullanma, yaşananlardan ders almama, aşırı bencillik eğilimini gösterir. İkincil psikopati ya da nörotik psikopati ise yoğun dürtüsellik, kısıtlı davranış kontrolüne işaret eder (Engeler, 2004). Birincil psikopatinin genetik, ikincil psikopatinin ise çevresel olduğu düşünülmektedir (Skeem ve ark., 2007).

Ölçeğin Türkiye standardizasyonu Engeler ve Yargıç (2005) tarafından yapılmıştır. Birincil psikopatinin iç tutarlılığı .82 olarak çok iyidir. Buna karşın ikincil psikopatinin alfa değeri daha düşük ve .63 olmakla birlikte Levenson ve arkadaşları 10 maddelik bir ölçek için kabul edilebilir bir seviyede olduğunu ifade etmişlerdir (Engeler, 2005). Türkçe uyarlamasında orijinaline benzer ancak daha düşük iç tutarlılık değerleri verilmiştir. Bu değerler birincil psikopati için alfa değeri .76, test-tekrar test $r=.77$ bulunmuştur. İkincil psikopati için güvenirlik .51, test-tekrar test $r=.68$ olarak tespit edilmiştir (Engeler, 2005).

3.2.3 Savunma biçimleri testi-40

Savunma Biçimleri Testi Bond ve arkadaşları (1983) tarafından geliştirilen, 26 savunma biçimini değerlendiren, 88 maddeden oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Andrews ve arkadaşları (1989) 88 maddeyi yenilemiş ve 72 madde olarak düzenlemiş, daha sonra da (1993) her biri 2 madde ile ifade edilen 20 savunma mekanizmasını ölçecek şekilde 40 maddelik SBT-40'ı oluşturmuşlardır. Ölçek

bilinçdışı kullanılan savunma mekanizmalarının bilinç düzeyindeki yansımalarını immatür, nevrotik ve matür olmak üzere 3 boyutta değerlendirir. Ölçek 'Bana Hiç Uygun Değil=1', 'Bana Çok Uygun=9' olacak şekilde 1-9 değerleri arasında derecelendirilmiştir.

İmmatür savunmalar, yansıtma, pasif saldırganlık, yalıtma, otistik fantezi, değersizleştirme, dışa vurma, yer değiştirme, inkâr, bölme, disosiyasyon, bedenselleştirme, mantığa bürüme; nevrotik savunmalar, psödo alturizm, idealleştirme, karşıt tepki geliştirme, yapma bozma; matür savunmalar ise mizah, yüceltme, baskılama, beklentidir.

Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması klinik ve sağlıklı örneklem üzerinde Yılmaz, Gençöz ve Ak (2007) tarafından yapılmıştır. Matür, nevrotik ve immatür savunma boyutları için iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .70, .61 ve .83 olarak bulunmuştur. Sağlıklı kontroller üzerinde gerçekleştirilen test-tekrar test tutarlılık korelasyonu katsayıları yine sırasıyla .75, .88 ve .86; iki-yarım-test katsayıları .72, .60 ve .82 olarak bulunmuştur (Yılmaz ve ark., 2007). Buna bakarak ölçeğin orijinali ile uyumlu bir araç olduğu görülmektedir. Ayrıca Yılmaz ve arkadaşları matür, nevrotik ve immatür savunmalar için cronbach alfa sırası ile .63, .59 ve .79 olarak bulunmuştur.

4. BULGULAR

4.1 Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin İstatistikler

Araştırmaya toplam 288 erkek hükümlü birey katılmıştır. Çizelge 4.1’de katılımcıların suç türlerine ve yaşlarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Çizelge 4.1: Katılımcıların sosyodemografik özelliklere göre dağılımı

	Değişkenler	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Yaş	20-30 yaş arası	66	22,9
	31-39 yaş arası	77	26,7
	40-46 yaş arası	76	26,4
	47 yaş ve üzeri	69	24,0
Suç Türleri	Cana karşı suçlar	89	30,9
	Mala karşı suçlar	140	48,6
	Cinsel suçlar	59	20,5

Çıkan sonuçlara göre 288 erkek hükümlüden oluşan örnekleme 20-30 yaş arasında 66 kişi (%22,9), 31-39 yaş arasında 77 kişi (%26,7), 40-46 yaş arasında 76 kişi (%26,4) ve 47 yaş ve üzerinde 69 kişi (%24,0) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların işlediği suçlar incelendiğinde, cana karşı suç işleyen 89 kişi (%30,9), mala karşı suç işleyen 140 kişi (%48,6) ve cinsel suç işleyen 59 kişi (%20,5) olduğu tespit edilmiştir.

4.2 Antisosyal Davranış Ölçeği, Levenson Psikopati Ölçeği ve Savunma Biçimlerine Ait Tanımlayıcı Bulgular

Çizelge 4.2’de ölçekler ve alt boyutlarının değerlendirilmesi sonucunda elde edilen tanımlayıcı bulgular verilmiştir.

Çizelge 4.2: Ölçeklerin toplam ve alt boyut puanlarının betimleyici bulguları

Ölçek	Alt Boyut/Genel Toplam	En Küçük Değer	En Büyük Değer	1. 2. \bar{x}	3. 4. ss
ADÖ	ADÖ Genel Toplam	0	33	15,51	5,645
LPÖ	LPÖ Genel Toplam	33	85	54,69	10,069
	İmmatür Savunma Biçimi	25	194	97,83	28,591
SBT	Nevrotik Savunma Biçimi	8	72	45,75	11,498
	Matür Savunma Biçimi	9	72	49,58	11,688

Çalışmada kullanılan Antisosyal Davranış Ölçeği'den alınan toplam puanının en düşük değeri 0 ve en yüksek değeri ise 33 olarak tespit edilmiştir. Levenson Psikopati Ölçeği'den alınan toplam puanının ise en düşük değeri 33 ve en yüksek değeri ise 85 olarak bulunmuştur. Çalışmada kullanılan Savunma Biçimleri Ölçeği'nin, İmmatür Savunma Biçimi alt boyut toplam puanının en düşük değeri 25 ve en yüksek değeri ise 194 puan, Nevrotik Savunma Biçimi alt boyut toplam puanının en düşük değeri 8 ve en yüksek değeri ise 72 puan ve Matür Savunma Biçimi alt boyut toplam puanının en düşük değeri 9 ve en yüksek değeri ise 72 puan aldığı bulunmuştur.

4.3 Kullanılan Ölçek ve Alt Boyutları İçin Normallik Varsayımının İncelenmesi

Kullanılan ölçek ve alt boyutlar için normallik varsayımının incelenmesinde iki kriter göz önüne alınmıştır. İlk olarak ortalama ve medyan değerleri arasındaki farkın az olması kriteri incelenmiştir. Son olarak eğiklik ve basıklık değerlerinin standart hata değerleri ile çarpımı sonucu elde edilen değerlerin $\pm 2,00$ aralığında olması beklenmiştir. Yapılan incelenmeler sonucunda çalışma ölçek ve alt boyutlarının ilgili iki kriteri de sağladığı görülmüş ve normal dağıldığı varsayımının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç ile parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Çizelge 4.3: Ölçek ve alt boyutları için normallik varsayımının incelenmesi

Değişkenler	Ortalama	Medyan	Eğiklik	Standart Hata	Basıklık	Standart Hata
ADÖ	15,51	16,00	0,121	0,144	-0,184	0,286
LPÖ	54,69	55,00	0,090	0,144	-0,349	0,286
İmmatür Savunma Biçimi	97,83	95,50	0,322	0,144	0,022	0,286
Nevrotik Savunma Biçimi	45,75	47,00	-0,170	0,144	-0,305	0,286
Matür Savunma Biçimi	49,58	49,00	-0,455	0,144	0,282	0,286

4.4 Kullanılan Ölçekler İçin İç Tutarlılık Güvenirlik Katsayıları

Çizelge 4.4: Kullanılan ölçekler için iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları

Ölçek	K	Cronbach Alfa
ADÖ	37	0,773
LPÖ	26	0,719
SBT	40	0,825

Çalışmada kullanılan Antisosyal Davranış Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,773 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmada kullanılan Levenson Psikopati Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,719 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmada kullanılan Savunma Biçimleri Testi'nin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,825 olarak hesaplanmıştır.

4.5 ADÖ, LPÖ ve SBT-40 Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Bu bölümde hükümlülerin göstermiş olduğu antisosyal davranış ile psikopati eğilimlerinin savunma biçimleri alt boyutları ile olan ilişkisi incelenecektir.

Çizelge 4.5: Ölçekler ve alt boyutları arası ilişkilerin incelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Antisosyal Davranış	Levenson	İmmatür Savunma Biçimi	Nevrotik Savunma Biçimi	Matür Savunma Biçimi
ADÖ	1				
LPÖ	0,429***	1			
İmmatür Savunma Biçimi	0,538***	0,402***	1		
Nevrotik Savunma Biçimi	0,245***	0,034	0,363***	1	
Matür Savunma Biçimi	0,053	-0,184*	0,242***	0,489***	1

*p<0,05; ***p<0,01

Buna göre, antisosyal davranış ile psikopati eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,429$; $p<0,01$).

Antisosyal davranış eğilimi ile immatür savunma biçimleri alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,538$; $p<0,01$).

Antisosyal davranış eğilimi ile nevrotik savunma biçimleri alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,245$; $p<0,01$).

Antisosyal davranış eğilimi ile matür savunma biçimleri alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,053$; $p>0,05$).

Psikopati eğilimi ile immatür savunma biçimleri alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,402$; $p<0,01$).

Psikopati eğilimi ile nevrotik savunma biçimleri alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r=0,034$; $p>0,05$).

Psikopati eğilimi ile matür savunma biçimleri alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki vardır ($r=-0,184$; $p<0,05$).

İmmatür savunma biçimi alt boyutu ile nevrotik savunma biçimi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=0,364$; $p<0,01$).

İmmatür savunma biçimi alt boyutu ile matür savunma biçimi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır ($r=0,242$; $p<0,01$).

Nevrotik savunma biçimi alt boyutu ile matür savunma biçimi alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır ($r=0,489$; $p<0,01$).

4.6 Yaş Değişkeni ile ADÖ, LPÖ ve SBT-40 Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Bu bölümde yaş değişkeni için öncelikle kategori yapılmış, sonrasında katılımcıların antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile kullandıkları savunma biçimlerinin toplam puan ortalamaları arası fark tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Çizelge 4.6: Antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile savunma biçimleri alt boyutlarının yaşa göre incelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	sd	p
ADÖ	20-30 yaş arası	66	15,79	5,986	4,022	3284	0,008*
	31-39 yaş arası	77	17,19	5,446			
	40-46 yaş arası	76	14,51	5,594			
	47 yaş ve üzeri	69	14,48	5,204			
LPÖ	20-30 yaş arası	66	55,98	11,711	0,736	3284	0,531
	31-39 yaş arası	77	55,09	9,392			
	40-46 yaş arası	76	53,64	9,833			
	47 yaş ve üzeri	69	54,17	9,393			
İmmatür Savunma Biçimi Alt Boyut	20-30 yaş arası	66	103,82	30,322	2,784	3284	0,041*
	31-39 yaş arası	77	101,51	30,458			
	40-46 yaş arası	76	94,03	27,919			
	47 yaş ve üzeri	69	92,19	24,004			
Nevrotik Savunma Biçimi Alt Boyut	20-30 yaş arası	66	44,62	9,754	0,711	3284	0,546
	31-39 yaş arası	77	47,03	12,187			
	40-46 yaş arası	76	46,24	12,005			
	47 yaş ve üzeri	69	44,86	11,743			
Matür Savunma Biçimi Alt Boyut	20-30 yaş arası	66	49,91	10,335	0,278	3284	0,841
	31-39 yaş arası	77	48,66	11,608			
	40-46 yaş arası	76	49,50	12,610			
	47 yaş ve üzeri	69	50,36	12,116			

*p<0,05

Yaş grupları kategorilerine göre antisosyal davranış eğilimi ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır ($F(3,284)= 4,022, p<0,05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 31-39 yaş aralığında olan kişilerin antisosyal davranış eğilimi puan ortalaması 20-30 yaş aralığında, 40-46 yaş aralığında ve 47 yaş ve üzerinde olan kişilerin antisosyal davranış eğilimi puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 31-39 yaş aralığında olan bireyler daha fazla antisosyal davranış eğilimi göstermişlerdir.

Yaş grupları kategorilerine göre psikopati eğilimi genel toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(3,284)= 0,736; p>0,05$).

Yaş grupları kategorilerine göre immatür savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır ($F(3,284)= 2,784; p<0,05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 31-39 yaş aralığında olan kişilerin immatür savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalaması, 20-30 yaş aralığında, 40-46 yaş aralığında ve 47 yaş ve üzerinde olan kişilerin ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 31-39 yaş aralığında olan bireyler immatür savunma biçimi alt boyut ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş grupları kategorilerine göre nevrotik savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(3,284)=0,711; p>0,05$).

Yaş grupları kategorilerine göre matür savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(3,284)= 0,278; p>0,05$).

4.7 Suç Türüne Göre ADÖ, LPÖ ve SBT-40 Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın İncelenmesi

Bu bölümde suç türüne göre katılımcıların antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile kullandıkları savunma biçimlerinin toplam puan ortalamaları arası fark tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Çizelge 4.7: Antisosyal davranış ve psikopati eğilimi ile savunma biçimleri alt boyutlarının suç türüne göre incelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	İşlediği Suçlar	n	\bar{x}	ss	F	sd	p
Antisosyal Davranış Genel Toplam	Cana karşı suçlar	89	14,67	5,395	1,434	2285	0,240
	Mala karşı suçlar	140	15,91	5,547			
	Cinsel suçlar	59	15,83	6,179	2,677	2285	0,049*
Levenson Genel Toplam	Cana karşı suçlar	89	52,70	10,491			
	Mala karşı suçlar	140	55,79	10,028	2,135	2285	0,120
	Cinsel suçlar	59	55,12	9,192			
İmmatür Savunma Biçimi Alt Boyut	Cana karşı suçlar	89	92,75	25,223	0,198	2285	0,821
	Mala karşı suçlar	140	100,65	29,236			
	Cinsel suçlar	59	98,80	31,171	1,639	2285	0,196
Nevrotik Savunma Biçimi Alt Boyut	Cana karşı suçlar	89	45,38	10,976			
	Mala karşı suçlar	140	45,64	11,938	1,639	2285	0,196
	Cinsel suçlar	59	46,56	11,354			
Matür Savunma Biçimi Alt Boyut	Cana karşı suçlar	89	51,42	11,810	1,639	2285	0,196
	Mala karşı suçlar	140	48,61	12,067			
	Cinsel suçlar	59	49,10	10,377			

*p<0,05

Suç türleri ile antisosyal davranış eğilimi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(2,285)= 1,434$; $p>0,05$).

Suç türleri ile psikopati eğilimi arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır ($F(2,285)=2,677$; $p<0,05$). Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre mala karşı suç işleyen bireyler LPÖ genel toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir. Buna göre mala karşı suç işleyen kişiler, cana karşı suç işleyen ve cinsel suç işleyen kişilere göre daha yüksek psikopati eğilimi göstermektedir.

Suç türüne göre immatür savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(2,285)= 2,135$; $p>0,05$).

Suç türüne göre nevrotik savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(2,285)= 0,198; p>0,05$).

Suç türüne göre matür savunma biçimi alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($F(2,285)= 1,639; p>0,05$).

4.8 Antisosyal Davranış Eğiliminin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde antisosyal davranış eğilimi ölçeği bağımlı değişken olarak, korelasyon analizine göre anlamlı ilişki bulunan levenson psikopati ölçeği ile immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları bağımsız değişken olarak alınmış ve çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine LPÖ'nün genel toplam puanı ve SBT'nin alt boyutları atanmış ve enter yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir.

Çizelge 4.8: Antisosyal davranış eğiliminin yordayıcılarının incelenmesi

Bağımsız Değişkenler	B	Sh	Beta	T	F	R²
Sabit (a)	-3,157	1,861		-1,697		
Levenson Ölçeği Genel Toplam	0,158	0,030	0,282	5,331***	52,491***	0,357
İmmatür Savunma Biçimi	0,076	0,011	0,386	6,809***		
Nevrotik Savunma Biçimi	0,056	0,026	0,115	2,198*		

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$

Buna göre anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F(3,284)=52,491; p<0,001$). Kurulan modelde psikopati eğilimi, immatür ve nevrotik savunma biçimleri olan bağımsız değişkenler antisosyal davranış eğiliminin %35,7'lik kısmını açıklamaktadır.

4.9 Psikopati Eğiliminin Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde levenson psikopati ölçeği bağımlı değişken olarak, korelasyon analizine göre anlamlı ilişki bulunan antisosyal davranış ölçeği ile immatür ve matür savunma mekanizmaları bağımsız değişken olarak alınmış ve çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine LPÖ'nün genel toplam puanı

ve SBT'nin alt boyutları atanmış ve enter yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir.

Çizelge 4.9: Psikopati eğiliminin yordayıcılarının incelenmesi

Bağımsız Değişkenler	B	Sh	Beta	T	F	R ²
Sabit (a)	48,068	2,619		18,354***		
Antisosyal Davranış Ölçeği Genel Toplam	0,495	0,106	0,277	4,658***	38,768***	0,291
İmmatür Savunma Biçimi	0,109	0,022	0,309	5,038***		
Matür Savunma Biçimi	-0,236	0,045	-0,274	-5,291***		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Buna göre anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür (F(3,284)=38,768; p<0,001). Kurulan modelde antisosyal davranış eğilimi, immatür ve matür savunma biçimi alt boyut toplam puanı yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan model psikopati eğiliminin %29,1'lik kısmını açıklamaktadır.

4.10 İmmatür Savunma Biçimi Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde immatür savunma biçimi bağımlı değişken olarak alınmış çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine ADÖ ve LPÖ'nün genel toplam puanı atanmış ve enter yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir.

Çizelge 4.10: İmmatür savunma biçimlerinin yordayıcılarının incelenmesi

Bağımsız Değişkenler	B	Sh	Beta	T	F	R ²
Sabit (a)	31,560	7,734		4,081***		
Antisosyal Davranış Ölçeği Genel Toplam	2,296	0,274	0,453	8,391***	67,434***	0,321
Levenson Ölçeği Genel Toplam	0,560	0,153	0,197	3,652***		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Buna göre anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür (F(2,285)=67,434; p<0,001). Kurulan modelde antisosyal davranış ve psikopati eğilimi yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan model immatür savunma biçiminin %32,1'lik kısmını açıklamaktadır.

4.11 Nevrotik Savunma Biçimi Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde nevrotik savunma biçimi bağımlı değişken olarak alınmış ve yordayıcılarını bulmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine korelasyon analizinde anlamlı ilişki bulunan ADÖ'nün genel toplam puanı atanmış ve enter yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir.

Çizelge 4.11: İmmatür savunma biçimlerinin yordayıcılarının incelenmesi

Bağımsız Değişkenler	B	Sh	Beta	T	F	R ²
Sabit (a)	46,343	3,613		12,827***		
ADÖ	0,648	0,128	0,318	5,071***	18,282***	0,060

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Buna göre anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür (F(1,286)=18,282;p<0,001). Kurulan modelde antisosyal davranış yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan model nevrotik savunma biçiminin %0,60'lık kısmını açıklamaktadır.

4.12 Matür Savunma Biçimi Yordayıcılarını Bulmak İçin Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde matür savunma biçimi yordayıcılarını bulmak için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla yapılan regresyon analizine LPÖ'nün genel toplam puanı atanmış ve enter yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem sonucunda anlamlı olan parametrelerin dahil edildiği regresyon modeli tahmin edilmiştir.

Çizelge 4.12: Matür savunma biçimlerinin yordayıcılarının incelenmesi

Bağımsız Değişkenler	B	Sh	Beta	T	F	R ²
Sabit (a)	61,277	3,752		16,333***		
Levenson Ölçeği Genel Toplam	-0,214	0,067	-0,184	-3,171*	10,055***	0,034

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Buna göre anlamlı çıkan parametreler dahilinde kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F(1,286)=10,055;p<0,001$). Kurulan modelde psikopati eğilimi yordayıcı parametre olarak görülmüştür. Kurulan model matür savunma biçiminin puanının %0,34'lük kısmını açıklamaktadır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın amacı suç işleyen bireylerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimleri ile savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiyi incelemek ve farklı suç türlerine göre nasıl değiştiğini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda ulaşılan bulgular değerlendirilerek tartışılmıştır.

Araştırmaya İstanbul'da bir kapalı ceza infaz kurumunda hükümlü olarak barınan 288 erkek katılmıştır. Katılımcı hükümlülerin %30,9'u cana karşı, %48,6'sı mala karşı ve %20,5'i cinsel suç işlemiş olmak üzere üç ana suç kategorisi üzerinden seçilmiş olan bireylerden oluşmaktadır.

Çalışma içerisinde antisosyal davranış ile psikopati eğilimi arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, literatürde yer alan diğer pek çok bulgu ile paralellik göstermektedir (Skeem ve ark., 2010; Burt, 2012; Burt ve ark., 2012). Cleckley'e (1988) göre psikopati, sadece yıkıcı özellikler ile belirgin olmamakla birlikte, günlük yaşamdaki uyum sağlayıcı özelliklerde de kendisini gösterebilmektedir. Kriminal olmayan popülasyonda pek çok psikopati eğilimi olan bireyin olduğu düşünülmektedir. Fakat araştırmacıların büyük bir çoğunluğu psikopatinin yıkıcı kişilik özellikleri ve davranışlarla yakından ilişkili olduğunu ayrıca antisosyal ve suç ile ilişkili davranışlarla da ciddi manada bir etkileşime sahip olduğunu ifade ederler (Karpman, 1941; McCord ve McCord, 1964). Psikopati eğilimi gösteren kişiler işlenen suçların büyük bir çoğunluğunda sorumlu olmakla beraber, sahip oldukları manipülatif kişilerarası tutumları, toplumda yaşayan bireylerin yaşamına yönelik geniş anlamda yıkıcı etkilere neden olmaktadır (Kiehl ve Hoffman, 2011). Kriminal popülasyonda askb'nin %75, psikopati görülme oranının da %10-15 arasında değiştiği bildirilmektedir (Woodworth ve Porter, 2002). Antisosyal davranış ve psikopati arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar literatürde uzun süredir yer almaktadır. Bazı araştırmacılar antisosyal davranışın psikopatinin çekirdek bir bileşeni olduğunu düşünmektedirler. Öte yandan Mc Hoskey, Worzel ve Szyarto'ya göre askb psikopati ile ilişkili ancak ondan farklı bir yapıdır; psikopati suçluların daha azında görülmektedir. Ayrıca çalışmamızın bulgusuna paralel olarak

antisosyal davranış eğiliminin psikopati eğilimi ile orta dereceli korelasyona sahip olduğunu bulmuşlardır. Engeler'in (2005) antisosyalite ve psikopati ile ilgili geliştirmiş olduğu ölçek uyarlama çalışmasında da askb ve psikopati arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Psikopati, antisosyal davranışları öngörme konusunda etkili bir bileşen olarak belirtilmektedir (Hare ve ark., 1988; Kosson ve ark., 1990; Salekin, ve ark., 1996; Porter ve ark., 2001). Mevcut çalışmanın bulguları değerlendirildiğinde literatür ile uyumlu sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Antisosyal davranış ve psikopati arasındaki ilişki suç işlemiş bireyler üzerinden incelendiğinde kendisini açıkça gösterebilmektedir.

Mevcut çalışma içerisinde yer alan başka bir bulgu mala karşı suç işleyen bireylerin psikopati puanlarının daha yüksek olmasıdır. Bu bağlamda mala karşı suç işleme ve psikopati ilişkisine bakacak olursak; yapılan çeşitli çalışmalar neticesinde, mala karşı suç işleyenler mükerrer (tekrar eden) suç işlemeye daha yatkındır. Aynı zamanda psikopati eğiliminin görüldüğü bireylerde daha fazla suça yönelik davranış ve tekrar suç işleme davranışları ortaya çıkmaktadır. Yıldız'ın (2009) 117 hükümlü ile yaptığı çalışmada mala karşı suçlardan olan hırsızlık suçu işleyenlerin cana karşı ve cinsel suç işleyenlere göre daha fazla mükerrer suça karıştığı bulunmuştur. Yüksek düzeyde psikopati eğilimi gösteren bireyler de tekrarlayan şekilde suç işleyen çok yönlü suçlular olarak kendilerini gösterebilmektedir (Asscher ve ark., 2011; DeLisi, 2016; Patrick, 2018). Psikopati suçla ilişkili davranışlar için oldukça güçlü bir belirleyicidir (DeLisi, 2016; Patrick, 2018). Roberts ve Coid'in (2007) 131 hükümlü ile yaptığı çalışmada mala karşı işlenen suçlarda psikopati eğilimi daha yüksek bulunmuştur. En düşük ortalama ise cinsel ve cana karşı işlenen suçlardadır. Bu bağlamda çalışmamızdaki bulgular geçmiş literatür ile desteklenmektedir.

Mala karşı işlenen suçlarda psikopati özelliklerinin yüksek olmasının nedeninin, Hare'nin dediği gibi psikopatinin kişilerarası ve duygusal süreçlerle karakterize olması ile açıklanabilir. Mala karşı suç işleyen ve bunu tekrar eden bireyler aslında bir meslek ve yaşam tarzı olarak suç kariyerini seçmektedirler. Yani dürtüsellik, eyleme geçme, öfke gibi antisosyal davranış içeren eylemlerden ziyade söz konusu olan istemli bir davranış paternidir. Kolay yoldan yüklü miktarda para kazanma hırsı ile heyecan ve adrenalin arayışı bunu destekler niteliktedir. Psikopati eğilimi yüksek olan kişiler etkin olmayan başa çıkma becerilerini kullanmaktadırlar ve bu bireylerin

genellikle duygu odaklı ve kaçınmacı sorun çözme stiline sahip oldukları bilinmektedir (Wojciechowska ve ark., 2012; Birkás ve ark., 2016). Yasal yollarla çalışarak para kazanmak ve hayatlarını sürdürmek yerine hırsızlık, yağma, dolandırıcılık gibi davranışlarla etkin olmayan başa çıkma stili kullandıkları görülmektedir. Öte yandan psikopati eğilimi olan bireylerde manipülatif tutumlar semptomlardan biri olmakla birlikte özellikle dolandırıcı suçlarında bu özellik belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Çalışma içerisinde yer alan diğer bir bulgu, antisosyal davranış eğiliminin immatür savunma mekanizmalarıyla pozitif yönde orta düzey ve nevrotik savunma mekanizmalarıyla pozitif yönde zayıf düzey bir ilişkiye sahip olduğudur. Yine psikopati eğilimi ve immatür savunma mekanizmaları arasında pozitif yönde orta düzey istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmakla beraber, psikopati eğilimi matür savunma mekanizmaları arasında negatif yönde zayıf düzey bir ilişki olduğu görülmektedir.

Literatür ve bulgular bir arada değerlendirildiğinde, antisosyal davranış ve psikopati eğiliminin savunma mekanizmalarıyla olan ilişkisi önemli bir pozisyona gelmektedir. Vaillant psikopatinin temel belirtilerinden birinin kaygı yokluğu olduğunu söyler (Vaillant, 1977). Savunma mekanizmaları da giriş bölümünde belirtildiği gibi kaygı ile bilinçdışı olarak baş edebilmek için egonun işleme koyduğu kendi fonksiyonudur. Bu noktadan yola çıkacak olursak antisosyal davranış ve psikopati eğilimindeki kişiler için kaygının yokluğu bu kişileri immatür savunma mekanizmaları kullanımına yöneltmiş olabilir. Öte yandan süperegö ve vicdan gelişiminin belirgin şekilde bozuk olduğu bu kişilerde Freud'un yapısal kuramında bahsettiği id-ego-süperegönün sağlıklı gelişim sürecine uygun olmayan bir durum söz konusudur. İd-ego-süperegö işlevlerindeki bu bozukluk nedeniyle ego, süperegöden gelen uygun olmayan taleplere karşılık yoğunlukla immatür savunmaları kullanmış olabilir. Ayrıca immatür savunmaların çocukluk döneminde kullanılması normal kabul edilebilecekken yetişkinliğe doğru matür savunmaların kullanımının artması beklenmektedir. Ancak süperegö gelişimindeki defekt yine burada da karşımıza çıkarak matür savunmaların kullanımını engellediği görülmektedir. Literatür bulgularına baktığımızda, Alpay'ın (2006) 50 askb tanısı almış kişi ile yaptığı çalışma ile bu kişilerin immatür savunmaları kullandığı tespit edilmiştir. Yine benzer

bir çalışma ile Perry ve arkadaşları (2013) antisosyal davranış ve psikopati eğilimi olan bireylerin immatür savunmalar kullandığını bulmuştur.

Antisosyal davranış ve psikopati eğilimi olan bireylerin immatür savunmaları kullanmasına, savunma mekanizmalarının baş etme becerileri ile olan ilişkisi üzerinden bakacak olursak; bu kişilerin düşük düzeyde baş etme becerilerine sahip olduğu düşünülebilir. Baş etme becerileri ile savunma mekanizmaları arasındaki ilişki düşünüldüğünde birbirinden farklı olduğu kadar benzer yönlerinin olduğu çalışmalar da mevcuttur. İkisi de temelde stres ve kaygı yaratan uyaranlara karşı verilen tepkiler olmakla birlikte savunma mekanizmaları içsel uyaranlara karşı bilinçdışı çalışır, baş etme becerileri ise dışsal uyaranlara karşı sergilenen bilinçli davranışlardır (Özen Akın ve ark., 2021). Erickson ve arkadaşlarının (1997) yaptığı bir çalışmada başa çıkma becerileri ve savunma mekanizmaları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu çalışmalar Cramer'in (2008) savunma mekanizmaları ile psikopatolojiler arasında ilişki olabileceği görüşünü desteklemektedir. Özen Akın ve arkadaşlarının (2021) yapmış olduğu bir çalışmada ise immatür savunmaların kullanımı arttıkça işlevsel olmayan başa etme becerilerinde de artış görülmüştür. Gösterdikleri etkin, işlevsel olmayan başa çıkma stilleri, kullanmış oldukları savunma mekanizmalarında kendini göstermektedir. İmmatür savunma mekanizmaları kullanan ve antisosyal davranış eğilimi gösteren bireyler kaygılarına yönelik farkındalıktan uzak oldukları için kullanmış oldukları başa çıkma stilleri de matür olmamakta, dolayısıyla bu durum suça zemin hazırlamaktadır. Böylece bireyler sorun çözümünde herhangi bir tıkanma yaşadıklarında, bu tıkanıklığı suçla ilişkili davranışlar aracılığıyla çözerek mevcut sıkıntılarından kurtulmayı amaçlayabilmektedir.

Her ne kadar yaşamış oldukları problemleri bir şekilde çözmeyi başarmış olsalar bile, toplum gözünde sergilemiş oldukları davranışlar kabul edilebilir boyuta erişememiştir. Buradan hareketle, işledikleri suçlardan ötürü ceza infaz kurumlarına girdiklerinde tekrar suç işlemelerini önlemeleri için etkin başa çıkma tarzlarının öğretilmesi, hem toplum nezdinde suç oranını düşürecek hem de antisosyal davranış ve psikopati eğilimi taşıyan bireyler yaşamda karşılaşmış oldukları problemlere yönelik yeni bir bakış açısı kazanmış olacaktır.

Psikopati eğilimi olan kişilerin matür savunma mekanizmalarıyla olan ilişkisine dair bulgu aslında bu bireylerin yaşamlarında sorun çözme becerilerinden oldukça yoksun

olduğuna ve psikopatolojiye yatkın olduklarına işaret etmektedir. Bireylerin sahip oldukları davranışlar özelinde karşılaşmış oldukları sıkıntılara yönelik etkin çözüm yöntemi geliştiremedikleri görölmektedir.

Ayrıca alışmamızda bulunan antisosyal davranış eğilimi ile nevrotik savunmaların zayıf düzeyde ilişkisi de literatürle uyumludur. Ahmednejad ve arkadaşlarının (2016) İran'daki Sanandaj ceza infaz kurumunda barınan hükümlülerle yapmış olduğu bir çalışmada hükümlülerin immatür ve nevrotik savunmaları kullandıklarını bulmuştur. Her ne kadar yoğunlukla immatür savunmaları kullansalar da nevrotik savunmaları da kullanmaları mümkündür. Bunu askb belirtilerinin yaşla beraber azalması olarak yorumlayabilmenin mümkün olduğu düşünölmektedir. Öte yandan psikopati ile nevrotik savunmalar arasında ilişki tespit edilmiş olmaması antisosyal davranış eğilimi ile farklı yapılar olduğunu kanıtlar ve tartışmaya değer nitelikte olduğu düşünölmektedir. Bu farklılaşma ile ilgili literatüre baktığımızda; Campos ve arkadaşlarının (2022) yapmış olduğu güncel bir meta analiz çalışması dikkat çekmektedir. Derlenmiş olan 477 kayıttan 142.692 katılımcının verilerinin bulunduğu çalışmada antisosyal davranış ve psikopatinin karmaşık ilişkisi empati değişkeni açısından incelenmiştir. Sonuçlara göre bilişsel empati antisosyal gruplarda daha fazla bozulmuşken psikopati gruplarında ise duygusal empati alanları daha fazla bozulma göstermiştir. Bu bağlamda çalışmamızdaki bulguya dönecek olursak antisosyal davranış ve psikopati eğiliminde olan bireyler farklı empatik profiller sergilediği gibi farklı savunma düzeylerini de kullanmaktadır. Buna göre bu iki kavramın kişilik özelliklerine göre farklılaştığı görölmektedir.

Psikopati eğilimi ile immatür savunmaların arasındaki ilişki de yine benzer şekillerde açıklanabilmektedir. Birkás ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan bir çalışmada psikopatinin işlevsel başa çıkma ile negatif yönde ilişkili olduğunu ve psikopatinin işlevsel olmayan başa çıkma becerileri ile ilişkili olduğunu belirtmektedir. Wojciechowska ve arkadaşları (2012) tarafından 22-36 yaş aralığında yer alan suç işleyerek ceza almış 30 katılımcı üzerinde yürütölen bir çalışmada, psikopati özelliklerinin işlevsiz baş etme becerileri ile ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde mevcut çalışmaya katılım gösteren bireylerin, yaşamlarında genellikle duygu odaklı, sorun yaşadıkları bireylerle ve çevresindekilerle çatışma temelinde sorunlarını çözmeye çalışan ve mevcut sorunlarının çözümünü erteleyen kişiler olduklarını düşünöbilir. Bu nedenle psikopati

gösteren bireyler hem idden gelen hem de dış dünyadan gelen kaygı ve sıkıntı verici duygularla karşılaştıklarında benmerkezci, saldırgan ve dürtüsel özelliklerine uygun olarak bu yönde tutum sergileyebilmektedir.

Mevcut çalışma içerisinde yer alan bulgulara göre, 31-39 yaş aralığında yer alan katılımcılar diğer yaş gruplarında yer alan katılımcılara kıyasla daha fazla antisosyal davranışlar sergilemekle beraber, immatür savunma mekanizmalarını daha fazla kullanmaktadır. Literatürde yer alan çalışmalarda antisosyal davranışlar genellikle ergenlik döneminde (yoğunlukla 17 yaş) zirve yaptığı ifade edilmektedir ve ilerleyen yaş gruplarında antisosyal davranışların azaldığı belirtilmektedir (Farrington, 1986; Piquero ve Liberman, 2008). Bu açıdan yaklaşıldığında mevcut bulgunun bilimsel literatürle uyumlu olmadığı görülmektedir. Bunun birkaç sebebi olabilir.

İlk sebep olarak, araştırmaya katılan kişilerin hiçbiri 18 yaşın altında değildir. Bundan dolayı yürütülen çalışmada doğal olarak böyle bir bulguya rastlanılmamıştır. İkinci olarak suç işleyen ve ceza infaz kurumlarındaki kişiler suç kariyerlerine ergenlikte başladıklarını bildirirler. Ancak yasal süreçlerden ötürü hapsedilmeleri daha ileriki zamanlarda olabilir. Ayrıca bahsedilen yaş aralığındaki kişilerin birçoğu uzun yıllardır kurumda barınmaktadırlar. Üçüncü olarak verilerin toplandığı örneklem cezaevinde yer alan kişilerden oluştuğu için genel toplum içerisinde yer alan antisosyal davranışlar için genelleme zorluk göstermiş olabilir. Bu yaş grubunda yer alan bireyler ergenlik döneminde risk grubu içerisinde yer almış olabilirler, fakat buldukları sosyal çevre tarafından sahip oldukları davranışların değiştirilmesi hususunda bir geri bildirim almamış olabilirler veya bu kişilerin davranışlarının değiştirilmesi adına etkin müdahaleler gerçekleştirilmemiş olabilir. Böylece normal zemin içerisinde düşmesi beklenen antisosyal davranışlar yetersiz müdahalelerden kaynaklı olarak artma eğilimi göstermiş olabilir.

Çalışma içerisinde yer alan regresyon analizi sonuçlarına göre psikopati, immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları antisosyal davranış eğiliminin yordayıcısı olduğu görülmüştür. Antisosyal davranış eğilimi ile immatür ve matür savunma mekanizmaları da psikopatinin yordayıcısıdır. Özellikle immatür savunma mekanizmaları için antisosyal davranış ve psikopati eğilimi yordayıcı olurken, antisosyal davranış eğilimi için nevrotik savunma mekanizmasının ve psikopati eğilimi için matür savunma mekanizmasının yordalcılığı düşüktür, bu savunma mekanizmalarının az bir kısmını açıklayabilmektedirler.

Psikopati ve antisosyal davranışlar arasındaki ilişkiden dolayı bazı araştırmacılar antisosyal davranışın psikopatinin bileşenleri arasında yer aldığını ifade etmektedir (Skeem ve Cooke, 2010; Burt, 2012; Burt ve ark., 2012). Aynı zamanda yürütülen çalışmalarda, psikopatinin antisosyal davranışları öngördüğü de belirtilmektedir (Hare, McPherson ve Forth, 1988; Kosson, Smith ve Newman, 1990; Salekin, Rogers ve Sewell, 1996; Porter, Birt ve Boer, 2001). Bu açıdan çalışmanın regresyon analizi bulguları bilimsel literatürle uyumluluk göstermektedir.

Cramer (2008) ise, savunma mekanizmalarının bir veya daha fazlasının yoğun bir şekilde kullanımının psikopatolojiye neden olabileceğini söylemektedir. Bulgular içerisinde yer alan immatür ve nevrotik savunma mekanizmalarının antisosyal davranışları öngörmesinin nedenlerinden birinin bu şekilde açıklanabileceği düşünülmektedir. Yoğun bir şekilde kullanılan savunma mekanizmaları bireylerde kişilik bozukluğuna daha spesifik olarak antisosyal davranış eğiliminin ortaya çıkmasına neden olmakla beraber, immatür ve nevrotik savunma mekanizmalarını yoğun olarak kullanan kişilerin işlevsel baş etme becerilerine sahip olmaması da bu davranışların ortaya çıkmasında yine etkili bir faktör olarak kendini göstermiş olabilir.

Yoğunlukla immatür savunma mekanizmalarını kullanan kişiler içsel ve dışsal sıkıntı oluşturan uyaranlara karşı duyarsızdırlar. İşlevsel baş etme becerilerine sahip olmamakla beraber, yaşamış oldukları problemlere yönelik bilişsel ve duygusal farkındalıkları da oldukça düşük düzeydedir. Antisosyal davranış eğilimi olan bireyler düşük düzey farkındalıkla beraber, idden gelen taleplere yönelik süperego işlevlerindeki yetersizlik egoyu savunmasız bırakmaktadır. Karşılaşmış oldukları sorunlar için suç ve suçla ilişkili davranışları kullanma eğilimi gösterebilirler. Her ne kadar yoğunlukla nevrotik savunma mekanizmalarını kullanan bireylerin bilişsel ve duygusal farkındalık seviyeleri immatür savunma mekanizmaları kullanan bireylere kıyasla daha yüksek olsa da kullanmış oldukları bu savunma mekanizmaları bireylerin yaşamış oldukları sıkıntıyı çözmek adına yine de yeterli olmamaktadır.

Çalışma içerisinde yer alan immatür ve matür savunma mekanizmalarının psikopatinin yordayıcı olduğu bulgusu literatür ile tam bir uyumluluk göstermektedir. Bilimsel alanyazında yürütülen çalışmalarda psikopati ve immatür savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiye dikkat çekilmektedir (Weber ve ark., 2021).

Genelde psikopati eğilimine sahip bireyler yaşamlarında karşılaşmış oldukları sıkıntılara yönelik benmerkezci, manipülatif ve saldırgan bir şekilde çözüme girişiminde bulunurlar. Bu sorun çözüme girişimleri de muhtemelen immatür savunma mekanizmalarının yoğunlukla kullanımından kaynaklanmaktadır. Yoğun bir şekilde immatür savunma mekanizmalarının kullanımı sonucunda, psikopati gelişmesi beklenen sonuçlardan birisi olarak gösterebilir.

Hipotezlerimize göre anlamlı çıkmayan bulgulara değinecek olursak, psikopati eğilimi ile mal varlığına karşı işlenen suçların arasında anlamlı ilişki olmasının yanında, diğer suç türleri antisosyal davranış ve psikopati eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. İşkabakan'ın (2011) cana ve mala yönelik suç işlemiş bireylerin kişilik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmasında, bu suçları işleyen kişilerin arasındaki farklı betimleyecek kesin ve belirleyici özelliklere ulaşılabilecek unsurların olmadığı sonucuna varılmıştır. Her ne kadar gelir düzeyi, eğitim durumu gibi sosyodemografik değişkenlere göre işlenen suç türleri sosyolojik açıdan farklılık gösterse de psikolojik açıdan bakıldığında insan davranışlarının karmaşıklığı herhangi bir suç türüne özgü bir profil oluşturmayı mümkün kılmadığı düşünülmektedir (İçli, 2021).

Öte yandan suçluların yoğun olarak immatür savunmaları kullandığı ancak suç türleri ile savunma mekanizmaları arasında bir ilişki olmaması durumunu değerlendirecek olursak; psikanaliz teorilerine göre suç işlemeyi içeren her psikopatolojik durumda uyumsuz dolayısı ile immatür savunmaların kullanımı ön plana çıkmaktadır (Ahmednejat, 2016). Suçlular idden gelen dürtüleri yönetmek konusunda daha az yetenekli olduğundan, sorunla karşılaştıklarında gerilimi azaltmak için çözüm bulmak yerine immatür kısmen de nevrotik savunma mekanizmalarını kullanabilirler. Bu noktadan yola çıkarsak sonuç olarak suçu tek başına bir olgu olarak ele almanın, hangi türde olursa olsun sapmış bir davranış olarak değerlendirmenin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

6. SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın bulguları değerlendirilirken bazı sınırlılıkların dikkate alınması gerekmektedir.

- Öncelikle araştırma tek bir ceza infaz kurumundaki hükümlüler ile sınırlı kalmıştır. Hem örneklem sayısının fazla olması açısından hem de ülkenin çeşitli şehirlerindeki çeşitli tiplerdeki kurumlardan katılacak olan hükümlüler ile araştırma yürütülebilir.
- Çalışmaya yalnızca erkek hükümlüler katılmıştır. Bu durum genellenebilirliği kısmen kısıtlamaktadır. Kısmen olmasının nedeni ise antisosyal davranış ve psikopati eğiliminin erkeklerde daha fazla görülüyor olmasıdır (Engeler, 2005).
- Bir başka sınırlılık ise özbildirim şeklindeki ölçeklere verilen cevapların katılımcıların algısı ile sınırlı kalmasıdır (Barnett ve Powell, 2016). Bununla birlikte antisosyal davranış ve psikopati eğilimi gösteren bireylerin arzu edilen izlenimi vermek ya da araştırmacıyı yanıltıcı tutumlarda bulunma ihtimalinin normal örneklere göre daha fazla olduğu düşünülmektedir (Lilienfeld ve Fowler, 2006). Bu nedenle yarı yapılandırılmış ölçekler ile uygulama yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Adler, F.M., Gerhard O.W., Laufer, W.S. (2004).** *Criminology and The Criminal Justice System*, Fifth Edition, Mc Graw Hill, China.
- Ahmednejad, C., Moradi, O. (2016).** Comparing defence mechanism among prisoners in sanandaj central prison and normal people. *Science Areba Publications*. Vol, 2 (2): 46-50.
- Akgün, N. (1987).** *Adli Psikiyatri*. Tas Kitapçılık Yayıncılık: Ankara.
- Alpay, E. H. (2006).** *Antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almış bireylerin kullandıkları savunma mekanizmaları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- American Psychiatric Association. (2013).** Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5). *American Psychiatric Pub*, 645.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014).** *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı* (Çev. E. Köroğlu). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Andrade, J. T. (2008).** The inclusion of antisocial behavior in the construct of psychopathy:A review of the research. *Aggression and Violent Behavior*, 13 (2008) 328–335. <https://doi:10.1016/j.avb.2008.05.001>
- Andrews, G., Singh, M., and Bond, M. (1993).** The defense style questionnaire. *Journal of Nervous and Mental Disease*. 181(4), 246-256.
- Aral, F. (1997).** *Suçta Etken Olabilecek Kişilik Boyutlarının İncelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Asscher, J. J., Van Vugt, E. S., Stams, G. J. J., Deković, M., Eichelsheim, V. I., Yousfi, S. (2011).** The relationship between juvenile psychopathic traits, delinquency and (violent) recidivism: A meta-analysis. *Journal of child psychology and psychiatry*, 52(11), 1134-1143.
- Ateş, M.A., Algül, A., Gülsün, M., Geçici, Ö., Özdemir, B., Başoğlu, C., Semiz, Ü. B., Ebrinç, S., Çetin, M. (2009).** Antisosyal Kişilik Bozukluğu Olan Genç Erkeklerde Aleksitimi, Saldırganlık ve Psikopati İlişkisi. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi*.
- Aytaç, S. (2007).** *Suç Türlerini Etkileyen Faktörlerin İstatistiksel Analizi*. 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi. İnönü Üniversitesi Malatya.
- Barnett, M. D. ve Powell, H. A. (2016).** Self-esteem mediates narcissism and aggression among women, but not men: A comparison of two theoretical models of 101 narcissism among college students. *Personality and Individual Differences*, 89, 100-104. doi:10.1016/j.paid.2015.09.042.
- Bartol, C. R., Bartol, A. M. (2008).** *Criminal Behavior*. New Jersey: Pearson Education.

- Başok Diş, S. (2020).** Justice, Order and Law in Plato Philosophy. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.
- Bilgiç, Ş. (2014).** Mahkûmların Suç Algısı. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı I), 8- 17.
- Birkás, B., Gács, B., Csathó, A. (2016).** Keep calm and don't worry: Different dark triad traits predict distinct coping preferences. *Personality and Individual Differences*, 88, 134–138.
- Blackman, J. S. (2004).** 101 Defenses: How The Mind Shields Itself. Routledge.
- Blair, J., Mitchell, D., Blair, K. (2005).** *The psychopath: Emotion and brain*. UK: Blackwell Publishing.
- Bodur, E. Fatih. (1999).** *Ego Savunma Mekanizmaları Testinin Türkçe Formu Dil Eşdeğerliliği, Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışmaları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bond, M., Paris, J., Zweig-Frank, H. (1994).** Defense styles and borderline personality disorder. *J Pers Dis.* 8:28-31.
- Bowins, B. (2010).** “Personality disorders: a dimensional defense mechanism approach”, *American Journal of Psychotherapy*, 64(2), 153-169.
- Bryden, D., Grier, M. (2011).** *The Search for Rapists “Real” Motives*. The Journal of Criminal Law & Criminology, 101(1), 171-278.
- Budak, S. (2003).** Psikoloji sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burt, S. A. (2012).** How do we optimally conceptualize the heterogeneity within antisocial behavior? An argument for aggressive versus non-aggressive behavioral dimensions. *Clinical Psychology Review*, 32(4), 263–279.
- Burt, S. A., Donnellan, M. B., Tackett, J. L. (2012).** Should social aggression be considered “Antisocial”? *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 34(2), 153–163.
- Campos, C., Pasion, R., Azeredo, A., Ramiao, E., Mazer, P., Macedo, I., Barbosa, F. (2022).** Refining the link between psychopathy, antisocial behavior and empathy: A meta-analytical approach across different conceptual frameworks. *Clinical Psychology Review*, 94 (2022). <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2022.102145>
- Cannon, W. B. (1929).** *Bodily Changes in Pain, Hunger, Fear and Rage*. New York: D. Appleton & Co. <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F10013-00>
- Cleckley, H. M. (1988).** *The mask of sanity* (5th ed.). Mosby.
- Coid, J., Ullrich, S. (2010).** Antisocial personality disorder is on a continuum with psychopathy. *Compr Psychiatry*, 51(4):426-433. [doi:10.1016/j.comppsy.2009.09.006](https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2009.09.006).
- Cooper, S. H. (1989).** Recent contributions to the theory of defense mechanisms: A comparative view. *Journal of American Psychoanalytic Association*, 37, 865-891.
- Cramer, P. (1991).** *The Development of Defense Mechanisms*, Springer-Verlag, New York, 1991.

- Cramer, P. (1998).** Coping And Defense Mechanisms: What's The Difference? *Journal of Personality*, 66(6), 919-946.
- Cramer, P. (2000).** Defense mechanisms in psychology today: Further processes for adaptation. *American Psychologist*, 55(6), 637. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.55.6.637>
- Cramer, P. (2006).** *Protecting The Self: Defense Mechanisms in Action*. Guilford Press.
- Cramer, P. (2008).** Seven pillars of defense mechanism theory. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(5), 1963-1981.
- Cüceloğlu, D. (1991).** *İnsan ve Davranışı*. 1. Basım. Remzi Kitabevi.
- Çıkrıkçılı, U. (2018).** *Antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almış hükümlülerinde karar verme, duygu tanıma davranışlarının psikopati açısından incelenmesi ve sağlıklı kontroller ile karşılaştırılması*. Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Çuhadaroğlu, A. (2004).** *Üniversite Öğrencilerinin Antisosyal Davranış Ölçeği Puanlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Dadsetan, P. (2010).** *Criminal Psychology*. Eighth Edition. Tehran: Publication side
- Davison, G. C., Neale, J.M., (2004).** *Anormal Psikolojisi*. (7. Baskı) (Dağ, İ., Çev.) (s.354). Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- DeLisi, M. (2016).** Why Psychopathy as Unified Theory of Crime?. *In Psychopathy as Unified Theory of Crime*, 1-13. Palgrave Macmillan, New York.
- DeLisi, M. (2020).** Psychopathy and pathological violence in a criminal career: A forensic case report. *Aggression and Violent Behavior*. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101521>
- Demirbaş, T. (2001).** *Kriminoloji*, s: 126-138, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Di Giuseppe, M., Perry, J. C. (2021).** The hierarchy of defense mechanisms: assessing defensive functioning with the defense mechanisms rating scales Q-sort. *Frontiers in Psychology*, 12.
- Dönmezer, S. (1994).** *Kriminoloji*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Dönmezer, S. (1999).** *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*. Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Ellis, L., Farrington, D. P., Hoskin, A. W. (2019).** *Handbook of crime correlates*. Academic Press.
- Engeler, Alper. (2005).** *Psikopati ve Antisosyal Kişilik Bozukluğu*. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Erdoğan, İ. (1975).** *Kültürün Yönetim Fonksiyonlarının Uygulanmasına Etkisi*. İstanbul.
- Erickson, S., Eeldman, S. S., Steiner, H. (1997).** Defense reactions and coping strategies in normal adolescents. *Child Psychiatry and Human Development*, 28, 45- 66. <https://doi.org/10.1023/A:1025145119301>
- Erten, Y. (2014).** Habil ve Kabil. <https://icgoru.com/habil-ve-kabil/>
- Farrington, D. P. (1986).** Age and crime. *Crime and justice*, 7, 189-250.

- Fergusson, D. M., Horwood, L. J., & Lynskey, M. T. (1994).** The Comorbidities of Adolescent Problem Behaviors: A Latent Class Model. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 22(3), 339-354.
- Fishbein, D.H. (1990).** Biologic perspectives in criminology. *Criminology*, 28(1), 27-72.
- Ford, D. H., Urban, H. B. (1963).** *Systems of psychoteraphy*. 1. Baskı, içinde (518-591). New york: Free press.
- Frances, A. (2011).** *DSM-5 Confirms Rape is Crime, Not Mental Disorder*. <https://www.psychologytoday.com/blog/dsm5-in-distress/201302/dsm-5-confirms-rape-is-crime-not-mental-disorder>
- Freud, S. (1920).** *Haz ilkesinin ötesinde ben ve id*. 4. Basım, İstanbul: Metis Yayıncılık, 2014.
- Freud, S. (1926).** Inhibitions, symptoms and anxiety. SE 20: 137
- Freud, A. (1937).** *Ben ve savunma mekanizmaları*, (Y. Erim, Çev.) 4. Basım, İstanbul: Metis Yayıncılık, 2015.
- Freud, S. (1962).** *The neuro-psychoses of defense*. The standart edition of the complete psychological works of Sigmund Freud (J. Strachey, Ed.). Hogarth Press, 3, 43- 68. London: (Orijinal baskı, 1894)
- Freud, S. (1962).** Further remarks on the neuro-psychoses of defence. In The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume III (1893-1899): *Early Psycho-Analytic Publications*, 157-185.
- Gabbard, G. (2014).** *Psychodynamic Psychiatry in Clinical Practice* 5th Edition. Arlington: American Psychiatric Publishing.
- Gannon, T. A., Ward, T., Beech, A. R., Fisher, D. (2007).** Aggressive Offenders' Cognition: Theory, Research, and Practice. In Hollin, C. V. & McMurrin, M. (Eds.). Chichester: Wiley.
- Gannon, T. A, Terriere R., Leader, T. (2012)** Ward and Siegert's pathways model of child sexual offending: A cluster analysis evaluation. *Psychol Crime Law*, 18:129-153.
- Geçtan, E. (2012).** *Psikanaliz ve Sonrası*, 15. Baskı, İstanbul: Metis Yayınları.
- Gökberk, M. (1999).** *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gökdağ, R. (2000).** *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerine Antisosyal Davranış Ölçeği Uygulanmasına Yönelik Bir Çalışma*. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 10, 329-343.
- Granieri, A., La Marca, L., Mannino, G., Giunta, S., Guglielmucci, F., Schimmenti, A. (2017).** The Relationship between Defense Patterns and DSM-5 Maladaptive Personality Domains. *Frontiers in psychology*, 8, 1926.
- Güler, M. (2010).** *Sosyal psikoloji bakış açısından çocuk ve ergenlerde suçlu davranış gelişimi*. TBB Dergisi, (89).
- Günşen İçli, T. (2021).** *Kriminoloji*. 11. Baskı. Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.

- Hare, R. D., McPherson, L. M., Forth, A. E. (1988).** Male psychopaths and their criminal careers. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(5), 710–714.
- Hare, R. D., Hart, S. D., Harpur, T. J. (1991).** Psychopathy and the DSM-IV criteria for antisocial personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 100(3), 391-398.
- Hare, R. D. (1996).** Psychopathy: A clinical construct whose time has come. *Criminal justice and behavior*, 23(1), 25-54.
- Hare, R. D. (1996).** Psychopathy and antisocial personality disorder: A case of diagnostic confusion. *Psychiatric times*, 13, (2), 39-40
- Hare, R. D. (1998).** Psychopathy affect and behaviour. *In Psychopathy: Theory, Research and Implications for Society*, 105-39.
- Hare, R.D. (2003).** *Hare Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R)*, 2nd Edn. Toronto: Multi- Health Systems Inc.
- Hartmann, H. (1951).** Ego psychology and the problem of adaptation.
- Haskell-Yablonosky, (1978).** *Crimonology*. Chicago.
- Havaçeliği, D, Şaşman K. D. (2019).** Bağımlılıkta riskli bir durum: suç davranışı. *Ergen Bağımlılığı*. Ankara: Türkiye Klinikleri:11-17.
- Ho Shon, P. C., Bellessa, S.B. (2015).** The assumption of rational choice theory in Alfred Adler's theory of crime: Unraveling and reconciling the contradiction in Adlerian theory through synthesis and critique. *Aggression and Violent Behavior*, Volume 25:95-103.
- İmamoğlu, A. H. (2018).** *Narsisizm: Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Savunma Mekanizmaları Açısından Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- İşbakan, Z. H. (2011).** *Cana yönelik ve mala yönelik suç işlemiş bireylerin kişilik özelliklerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Kaner, S. (1992).** *Suçluluğu açıklayan yaklaşımlar*. Cilt 25, Sayı 2, 473-496. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000593
- Karpman, B. (1941).** On the need of separating psychopathy into two distinct clinical types: The symptomatic and the idiopathic. *Journal of Criminal Psychopathology*, 3, 112–137.
- Karpman, B. (1946).** *Psychopathy in the scheme of human typology*, 103:276-288.
- Kernberg, O. F. (1985).** *Borderline conditions and pathological narcissism*. Rowman & Littlefield.
- Kernberg, O.F. (1987).** Projection and projective identification: Developmental and clinical aspects. *Journal of American Psychoanalytic Association*, 35:795-819.
- Kiehl, K. A., Hoffman, M. B. (2011).** The criminal psychopath: History, neuroscience, treatment, and economics. *Jurimetrics*, 51, 355.

- Klein, M. (1952).** The mutual influences in the development of ego and id-discussants. *Psychoanalytic Study of the Child*, 7, 51-53.
- Klein, M. (1975).** *Envy and Gratitude and Other Works*. New York: Free Press.
- Kosson, D. S., Lorenz, A. R., Newman, J. P. (2006).** Effects of comorbid psychopathy on criminal offending and emotion processing in male offenders with antisocial personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*. 115(4):798-806. doi:10.1037/0021-843X.115.4.798.
- Kosson, D. S., Smith, S. S., Newman, J. (1990).** Evaluating the construct validity of psychopathy in black and white male inmates: Three preliminary studies. *Journal of Abnormal Psychology*, 99, 250–259.
- Kring, A. M., Johnson, S. I., Davison, G. C., Neale, J. M. (2019).** *Anormal Psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Laplanche, J., Pontalis, J. B. (1988).** *The Language Of Psychoanalysis*. 1. Baskı, London: Karnac Books.
- Levenson, M. R., Kiehl, K. A., ve Fitzpatrick, C.M. (1995).** Assessing Psychopathic Attributes in a Noninstitutionalized Population, *Journal of Personality and Social Psychology*, 68 (1),151-158.
- Lilienfeld, S.O., Fowler, K.O., (2006).** Psikopatinin öz bildirim değerlendirmesi. Sorunlar, tuzaklar ve vaatler. *Psikopati El Kitabı*, Guildford Press, New York, s. 107-132.
- Lilienfeld, S. O. (2018).** The multidimensional nature of psychopathy: Five recommendations for research. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 40(1), 79–85.
- Lynam, D. R., Miller, J.D., Derefinko, K.J. (2018).** Psychopathy and personality: An articulation of the benefits of a trait-based approach. In CJ Patrick (Ed.), *Handbook of psychopathy* (2nd ed., pp. 259–280). The Guilford Press.
- Mahler, M. S., Pine, F., Bergman, A. (1975).** The Psychological Birth of the Human Infant. *Symbiosis and Individuation*. New York (Basic Books) 1975.
- Malkoç, İ. (2002).** *Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ceza Kanunu*. Turhan Kitabevi, Ankara.
- McCord, W., McCord, J. (1964).** The psychopath: An essay on the criminal mind, D. Van Nostrand, 223.
- Mc Hoskey, J. W., Worzel, W., Szyarto, C. (1998).** Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 192-210.
- McWilliams, N. (2010).** *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Meehl, A. (1995).** Bootstraps taxometrics: Solving the classification problem in psychopathology. *American Psychologist*, 50(4), 266-275.
- Meissner, W. W. (1980).** Theories of personality and psychopathology: Classical psychoanalysis. In: *Comprehensive Textbook of Psychiatry* (3rd ed.), ed. H. I. Kaplan & A. M. Freedman. Baltimore: Williams & Wilkins.

- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S., Ramnath, R. (2019).** *Modern Yaşamda Kişilik Bozuklukları*. (Çev. Gezmiş, E.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Miric, D., Hallet-Mathieu, A.M., Amar, G. (2005).** Etiology of antisocial personality disorder: Benefits for society from an evolutionary standpoint. 5. *Tıbbi Hipotezler Dergisi*, Cilt 65, 4:665-670. <https://doi.org/10.1016/j.mehy.2005.05.027>
- Özbay, G. P. (2015).** *Cinsel istismar ve cinsel saldırı suçundan cezaevinde bulunan bireylerin projektif testler ile değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- Özen Akın, G. Eken, F. O. Ebadi, H. (2021).** Başa Çıkma, Savunma Mekanizmaları ve Nedensel Belirsizlik Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (Özel Sayı), 416-432.
- Öztürk, B., Erdem, M. R. (2006).** *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Öztürk, O., Uluşahin, A. (2014).** *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Öztürk, O. (2008).** *Psikanaliz ve psikoterapi* (4. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Paris, J. (2003).** Personality disorders over time: precursors, course and outcome. *Journal of personality disorders*, 17(6), 479-488.
- Pastwa-Wojciechowska, B., Kaźmierczak, M., & Błażek, M. (2012).** Self-esteem and styles of coping with stress versus strategies of planning in people with psychopathic personality disorders. *Medical science monitor: international medical journal of experimental and clinical research*, 18(2), CR119–CR124.
- Patrick, C. J. (Ed.). (2018).** *Handbook of psychopathy*. Guilford Publications.
- Perry, J. C., Presniak, M. D., Olson, T. R. (2013).** Defense mechanisms in schizotypal, borderline, antisocial, and narcissistic personality disorders. *Psychiatry*, 76(1), 32-52.
- Perry, J. C., & Kardos, M. E. (1994).** A review of research using the Defense Mechanism Rating Scales. In *Ego Defenses: Theory and Measurement*, ed. H.R Conte & R. Plutchik, 283-299.
- Piquero, A. R., Liberman, A. (2008).** The long view of crime: A synthesis of longitudinal research. *Taking stock of developmental trajectories of criminal activity over the life course*, 23-78.
- Porter, S., Birt, A. R., Boer, D. P. (2001).** Investigation of the criminal and conditional release profiles of Canadian federal offenders as a function of psychopathy and age. *Law and Human Behavior*, 25, 647–661.
- Quinodoz, J. M. (2016).** *Freud'u okumak*. 1. Basım. Bağlam Yayıncılık.
- Ressler, R. K., Shachtman, T., (1992).** *Whoever Fights Monsters: My Twenty Years of Hunting Serial Killers Fort He FBI*. New York, St. Martin's.

- Roberts, A. D. L., Coid, J. W. (2007).** Psychopathy and offending behaviour: Findings from the national survey of prisoners in England and Wales. *The Journal of Forensic Psychiatry and Psychology*, 18, 23-43.
- Salekin, R., Rogers, R., Sewell, K. W. (1996).** A review and meta-analysis of the Psychopathy Checklist and Psychopathy Checklist—Revised: Predictive validity of dangerousness. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 3, 203–215.
- Sellbom, M., Drislane, L. E. (2020).** The classification of psychopathy. *Aggression and Violent Behavior*, 59. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101473>.
- Siegel, L. J. (1989).** *Criminology*, West Pub. Comp., St. Paul.
- Skeem, J. L., Cooke, D. J. (2010).** Is criminal behavior a central component of psychopathy? Conceptual directions for resolving the debate. *Psychological Assessment*, 22(2), 433–445.
- Skeem, J. L., Poythress, N., Edens, J. F., Lilienfeld, S. O., Cale, E. M. (2003).** Psychopathic personality or personalities? Exploring potential variants of psychopathy and their implications for risk assessment. *Aggression and Violent Behavior*, 8, 513-546.
- Skeem, J., Kerr, M., Johansson, P. Andershed, H. ve Louden, J. (2007).** Two-types of psychopathic violent offenders that parallel primary and secondary variants. *Journal of Abnormal Psychology*, 116: 395-409.
- Snarey, J. R., Vaillant, G. E. (1985).** How lower-and working-class youth become middleclass adults: The association between ego defense mechanisms and upward social mobility. *Child Development*, 899-910.
- Sokullu, F. (2011).** *Kriminoloji*. 8. Basım. Beta Yayıncılık.
- Stalenheim, E. G., Von Knorring, L. (1996).** *Psychopathy and Axis I and Axis II Psychiatrica Scandinavica*, 94, 217-223.
- Tunç, P. (2019).** Antisosyal kişilik bozukluğu dinamik formülasyon: Olgu sunumu. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*; 20(2):211-216
- Tüik, (2019).** Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlü İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2019> (Erişim tarihi: 02 Aralık 2020)
- Tülü, İ.A., Erden, G. (2013).** Türkiye’de cinsel suçlular ile ilgili suç analizi: Cinsel saldırı suçlarının psikolojik profilleri, Bilişsel çarpıtmaları ve psikopati düzeyleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24.
- Tütüncü, R. (2015).** The Reliability and Validity of the Turkish Version of Psychopathy Checklist-Revised (Turkish PCL–R). *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 2015;25(2):118-24. <https://doi:10.5455/bcp.20150310105903>
- Ullrich, S., Farrington, D. P., Coid, J. W. (2007).** Psychopathic personality traits and life-success. *Personality and Individual Differences*, 44(2008), 1162-1171. <https://doi:10.1016/j.paid.2007.11.008>
- Vaillant, G. E. (1971).** Theoretical hierarchy of adaptive ego mechanisms: A 30-year follow-up of 30 men selected for psychological health. *Archives of General Psychiatry*, 24(2), 107-118.

- Vaillant, G. E. (1977).** *Adaptation to life*. Boston: Little, Brown
- Vaillant, G. E. (1992).** The historical origins and future potential of Sigmund Freud's concept of the mechanisms of defence. *The International Review of Psychoanalysis*, 19:35-50
- Vaillant, G. E. (1994).** Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(1), 44-50.
- Vaillant, G. E. (2000).** Adaptive mental mechanisms: their role in a positive psychology. *American Psychologist*. 55(1), 89-98.
- Wallerstein, R. S. (1985).** Defenses, defense mechanisms, and the structure of the mind. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 31, 201-225.
- Weber, S., Gottdiener, W. H., Chou, C. (2021).** Relationship between defense mechanisms and psychopathic traits in an Internet sample. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 85(3), 271– 82.
- Widiger, T.A., Cadoret, R., Hare, R. D., Rpbins, L., Rufferford, M., Zanarini, M., Alterman, A., Apple, M., Corbitt, E., Forth, A. E., Hart, S. D., Kultermann, J., Woody, G., Frances, A. (1996).** DSM-IV antisocial personality disorder field trial. *Journal of Abnormal Psychology*, 105(1), 3-16.
- Woodworth, M., Porter, S. (2002).** In cold blood: characteristics of criminal homicides as a function of psychopathy. *Journal of abnormal psychology*, 111(3), 436.
- Yakeley, J., Meloy, J. R. (2012).** Understanding violence: Does psychoanalytic thinking matter? *Aggression and Violent Behavior*, 17(2012), 229-239. <https://doi:10.1016/j.avb.2012.02.006>
- Yavuzer, H. (2009).** *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Yıldız, S. (2009).** *Hükümlülerde Tehlikelilik ve Tekrar Suç İşlemeye Etki Eden Faktörler*. Doktora Tezi. İstanbul.
- Yılmaz, N., Gençöz, T. ve Ak, M. (2007).** Savunma Biçimleri Testinin Psikometrik Özellikleri: Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.
- Yurtcan, E. (2015).** Yargıtay Kararları Işığında Öldürme ve Yaralama Suçları (Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı Öteki Suçlar). Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 286.
- Ziyalar, A. (1999).** *Sosyal Psikiyatri*. Yüce Yayıncılık.

EKLER

Ek-1: Demografik Bilgi Formu

<i>DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU</i>		
1	Yaşınız	
2	Cezaevinde bulunmanızı gerektiren işlemiş olduğunuz suç nedir?	1-Adam öldürme/Öldürmeye teşebbüs () 2-Cinsel suç () 3-Hırsızlık () 4-Dolandırıcılık/Evrakta sahtecilik/Bilişim suçları () 5-Gasp () 6-Yağma/Nitelikli yağma ()

Ek-2: Antisosyal Davranış Ölçeği

Aşağıda sıra ile numaralanmış olan birtakım cümleler bulacaksınız. Her cümleyi sıra ile atlamadan okuyarak, şu anda kendi durumunuza göre sizin için DOĞRU ya da YANLIŞ olup olmadığına karar veriniz. Daha sonra uygun olan doğru (D) ya da yanlış (Y) seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Her soruyu cevaplandırmaya çalışınız. İsim yazmadan dolduracağınız bu ölçekte kendinize ait bilgiler araştırmaya yardımcı olmak amacı dışında kesinlikle gizli tutulacaktır.		doğru	yanlış
1	Hayatta hep kötülükler beni bulur.	D	Y
2	Ailem sürekli beraber olduğum kimselerden çoğu zaman hoşlanmıyor.	D	Y
3	Bedenimin bazı yerlerinde uyuşukluk hissederim.	D	Y
4	Çoğu zaman hayat benim için bir yüküdür.	D	Y
5	Başladığım işlere olan ilgimi çabucak kaybederim.	D	Y
6	Her şey bana tek düze ve değişmiyor gibi geliyor.	D	Y
7	Ailem seçtiğim (veya seçmek istediğim) mesleği beğenmiyor.	D	Y
8	Hakkımda çok olumsuz konuşulduğundan eminim.	D	Y
9	Başıma ne gelirse gelsin aldırış etmiyorum.	D	Y
10	Kendimi cezayı hak etmiş suçlu bir insan olarak görüyorum.	D	Y
11	Sonradan pişman olacağım söz ya da hareketlerden korktuğum için, zaman zaman bazı kimselerden uzaklaşıyorum.	D	Y
12	Ciddi konular üzerinde verilen konferansları dinlemekten hoşlanırım.	D	Y
13	Çoğu kez sebepsiz yere cezalandırıldım.	D	Y
14	Çoğu zaman mutluyumdur.	D	Y
15	Akrabalarımın hemen hepsi bana karşı anlayış gösterir.	D	Y
16	Bana bazı tertipler kurulduğuna inanıyorum.	D	Y
17	Acayip ve tuhaf düşüncelerim vardır.	D	Y
18	Bugünlerde artık hiç İlerleme umudum kalmamış gibi hissediyorum.	D	Y
19	Bazen içimden bir şeyler kırmak isteği geçer.	D	Y
20	Dersten kaçtığım için ara sıra müdüre gönderildiğim oldu.	D	Y
21	Gerektiği gibi bir hayat yaşayamadım.	D	Y
22	Başka bir şey yapmaktansa çoğu zaman oturup hayal kurmayı severim.	D	Y
23	Cinsel yaşamımdan memnunum.	D	Y
24	Her zaman doğruyu söylemem.	D	Y
25	Tartışmalarda çabucak yenilirim.	D	Y
26	Bazen kendimi ya da bir başkasını incitmek zorundaymışım gibi hissedirim.	D	Y
27	İnsan rüyalarını anlamaya çalışmalı ve kendini onlara göre ayarlamalıdır.	D	Y
28	Bazen beni rahatsız edecek kadar iyi işitirim.	D	Y
29	Kimse beni anlamıyor.	D	Y
30	Çoğu zaman kendimi hüzünlü ve üzgün hissederim.	D	Y
31	Başkaları kadar mutlu olmayı isterdim.	D	Y
32	Çok defa benden daha bilgisiz olanlardan emir alarak çalışmak zorunda kaldım.	D	Y

33	Çoğu zaman büyük bir hata ya da kötülük yaptığım duygusuna kapılırim.	D	Y
34	Çok içki kullandım.	D	Y
35	Bana karşı mümkün olan anlayış gösteriliyor.	D	Y
36	Bana kötülük etmek isteyen biri ya da birileri var.	D	Y
37	Başkaları engel olmasaydı daha çok başarılı olurdum.	D	Y

Ek-3: Levenson Öz Bildirim Psikopati Ölçeği

LPÖ: <i>Her bir ifadeyle aynı fikirde olduğunuzun veya olmadığının derecesini en iyi tanımlayan rakamı işaretleyiniz.</i>		Kesinlikle Katılmıyorum	Genellikle Katılmıyorum	Genellikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Sık sık canım sıkılır.	1	2	3	4
2	Günümüzde, yakamı sıyrabildikten sonra, başarı için herhangi bir şeyi yapmanın doğru olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4
3	Bir şeyi yapmadan önce, ortaya çıkabilecek sonuçları ayrıntılı bir şekilde gözden geçiririm.	1	2	3	4
4	Hayattaki başlıca amacım; elde edebildiğim kadar çok sayıda lüks ve pahalı şeyler elde etmektir.	1	2	3	4
5	Başladığım işlere olan ilgimi çabucak kaybederim.	1	2	3	4
6	Başka kimselerle birçok ağız kavgası yapmışımdır.	1	2	3	4
7	Bir şeyi beğendirmek için çok uğraşsam bile, onun hakkında yalan söylemezdim.	1	2	3	4
8	Zaman zaman kendimi aynı tür dertlerin içinde bulurum.	1	2	3	4
9	Başka kimselerin duygularıyla oynamaktan hoşlanırım.	1	2	3	4
10	Tek bir amacın peşine uzun bir süre için, başkalarına duymak istedikleri şeyleri söylerim.	1	2	3	4
11	Kendimi düşünmek benim başlıca önceliğimdir.	1	2	3	4
12	İstedğim şeyleri yapmaları için, başkalarına duymak istedikleri şeyleri söylerim.	1	2	3	4
13	Başkalarına haksızlık olacağı için hile yapmak doğru değildir.	1	2	3	4
14	Aşk gereğinden fazla önemsenmektedir.	1	2	3	4
15	Benim başarım başka birinin zararı pahasına elde edilecek olursa rahatsız olurum.	1	2	3	4
16	Hayal kırıklığına uğradığımda, kendimi kaybedercesine öfkeyle patlarım.	1	2	3	4
17	Benim için, yakamı sıyrabildikten sonra herhangi bir şeyin yapılması uygundur.	1	2	3	4
18	Problemlerimin birçoğu, insanların beni tam olarak anlamamasından kaynaklanır.	1	2	3	4
19	Başarı en güçlü olanların hayatta kalması esasına dayanır; mağluplara aldırış etmem.	1	2	3	4
20	Başlangıçta, herhangi bir şeyin çok ilerisini planlamam.	1	2	3	4
21	Sözlerim veya davranışlarım başkasının duygusal olarak acı hissetmesine yol açarsa, kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4
22	Çok para kazanmak benim en önemli amacımdır.	1	2	3	4
23	Bırakın başkaları yüksek değerler üzerinde tasalansın; ben günlük çıkarıma bakarım.	1	2	3	4

24	Gerçekten akıllıca bir üçkâğıda çoğu kez hayranlık duyarım.	1	2	3	4
25	Aldatılacak kadar aptal insanlar genellikle bunu hak ederler.	1	2	3	4
26	Amaçlarımı gerçekleştirirken başkalarına zarar vermemeye gayret ederim.	1	2	3	4

Ek-4: Savunma Biçimleri Testi-40

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup, bunların size uygunluğunu yan tarafında 1'den 9'a kadar derecelendirilmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceyi çarpı şeklinde (X) işaretlemek suretiyle gösteriniz.

Örnek: Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

1. Başkalarına yardım etmek hoşuma gider, yardım etmem engellenirse üzülürüm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

2. Bir sorunum olduğunda, onunla uğraşacak vaktim olana kadar o sorunu düşünmemeyi becerebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

3. Endişemin üstesinden gelmek için yapıcı ve yaratıcı şeylerle uğraşırım(resim, el iii, ağaç oyma)

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

4. Yaptığım her şey için geçerli sebepler bulabilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

5. Kendime çok kolay gülerim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

6. İnsanlar bana kötü davranmaya eğilimlidir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

7. Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

8. Hoş olmayan gerçekleri, hiç yokmuşlar gibi görmezlikten geldiğimi söylerler.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

9. Süpermen"mişim gibi tehlikelere aldırmam.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

10. İnsanlara, sandıkları kadar önemli olmadıklarını gösterebilme yeteneğimle gurur duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

11. Bir şey canımı sıktığında, çoğu kez düşüncesizce ve tepkisel davranırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

12. Hayatım yolunda gitmediğinde bedensel rahatsızlıklara yakalanırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

13. Çok tutuk bir insanım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

14. Gerçek yaşamımdan çok hayallerim bana hoşnutluk verir

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

15. Sorunsuz bir yaşam sürdürmemi sağlayacak özel yeteneklerim var.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

16. İşlerim yolunda gitmediğinde bu duruma her zaman geçerli sebepler bulabilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

17. Birçok şeyi gerçek yaşamımdan çok hayalimde çözerim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

18. Hiçbir şeyden korkmam.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

19. Bazen bir melek olduğumu, bazen de bir şeytan olduğumu düşünürüm.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

20. Kırıldığımda açıkça saldırgan olurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

21. Her zaman, tanıdığım birinin koruyucu melek gibi olduğunu hissederim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

22. Bana göre, insanlar ya iyi ya da kötüdürler.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

23. Patronum beni kızdırırsa, ondan hıncımı çıkarmak için ya işimde hata yaparım ya da işi yavaşlatırım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

24. Her şeyi yapabilecek güçte, aynı zamanda son derece adil ve dürüst olan bir tanıdığım var.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

25. Serbest bıraktığımda, yaptığım işi etkileyebilecek olan duygularımı kontrol edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

26. Genellikle, aslında acı verici olan bir durumun gülünç yanını görebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

27. Hoşlanmadığım bir işi yaptığımda başım ağrır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

28. Sık sık, kendimi kesinlikle kızmam gereken insanlara iyi davranırken bulurum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

29. Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

30. Sınav veya iş görüşmesi gibi zor bir durumla karşılaşacağımı bildiğimde, bunun nasıl olabileceğini hayal eder ve başa çıkmak için planlar yaparım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

31. Doktorlar benim derdimin ne olduğunu hiçbir zaman gerçekten anlamıyorlar.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

32. Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

33. Üzüntülü veya endişeli olduğumda yemek yemek beni rahatlatır.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

34. Sık sık duygularımı göstermediğim söylenir.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

35. Eğer üzüleceğimi önceden tahmin edebilirsem, onunla daha iyi baş edebilirim.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

36. Ne kadar yakınırsam yakınyım, hiçbir zaman tatmin edici bir yanıt alamıyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

37. Yoğun duyguların yaşanması gereken durumlarda, genellikle hiçbir şey hissetmediğimi fark ediyorum.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

38. Kendimi elimdeki işe vermek, beni üzüntülü veya endişeli olmaktan korur.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

39. Bir bunalım içinde olsaydım, aynı türden sorunu olan birini arardım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

40. Eğer saldırganca bir düşüncem olursa, bunu telafi etmek için bir şey yapma ihtiyacı duyarım.

Bana hiç uygun değil 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Bana çok uygun

Ek-5: Katılımcı Onam Formu

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Aleyna ATASOY tarafından yürütülen “Farklı Suç Türlerinden Ceza Almış Hükümlülerin Antisosyal Davranış ve Psikopati Eğilimleri ile Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **cıkma** hakkına sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Araştırmanın amacı, farklı suçları işlemiş ve halen ceza infaz kurumunda bulunan bireylerin antisosyal ve psikopatik özelliklerinin karşılaştırılması ile bu özelliklerin ego savunma mekanizmaları açısından incelenmesidir.

Araştırmanın İçeriği: Bu araştırma farklı suçları işlemiş erkek hükümlülerin antisosyal davranış ve psikopati eğilimleri ile kullandıkları savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik ilişkiyel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın Nedeni: Bilimsel Araştırma (Tez Çalışması)

Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce tarafıma verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama adı**

belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma imkânı buldum ve vanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

İmzası:

ÖZGEÇMİŞ

EĞİTİM:

2019-2022 : **İstanbul Gedik Üniversitesi** Klinik Psikoloji Yüksek Lisans

2011-2015 : **İstanbul Üniversitesi** Psikoloji Lisans

MESLEKİ DENEYİM:

2015-2016: Üstün Dökmen Küçük Şeyler Anaokulu-Psikolog

2017-Halen: Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdürlüğü-Psikolog